Kolmas aastakäik.

Meie Elu

Ilmub iga teisip., neljap. ja laup. homm.

Toimetus ja talitus Narwas, Peetri platsil, Mäggi majas.

Adress liht- ja rahakirjadele: Нарва, ред. газ. „Meie Elu".

Toimetuse kõnetunnid kella 11—12 e. l.

Tellimise hind:

Postiga:		Postita:	
6 kuu peale	1 r. 90 k.	6 kuu peale	1 r. [illegible] k.
3 „ „	1 „ — „	3 „ „	— „ [illegible] „
1 „ „	— „ 40 „	1 „ „	— „ [illegible] „

Wäljamaale pooles aastas [illegible] rbl.

Üksik nr. 3 kop.

Kuulutuste petitrida maksab 5 kop., [illegible] otsas ja teksti sees 10 kop.

Adressi muutmine 10 kop.

Nr. 49. Narwas, teisipäewal, 14. juunil 1909.

Asjata hädaldamine.

Wiimasel ajal on õige sagedaste koosolekutel ja ajalehtedes mõtteid awaldatud, et meie haritud mehed kodumaale rahwa hulka elama ei taha jääda ja paremaks arwawad Wenemaale minna, kus nad kergemat teenistust ja kõrgemat palka leiawad jne. Mõni leht läheb weel nõnda kaugele, et ta soowi awaldab: ainult niisugustele noortele meestele abi anda, kes töötawad tulewikus oma rahwa hulka jääda ja tema hulgas töötada.

Kõige selle peale erapooletult waadates tuled tingimata otsusele, et neis arwamistes palju liialdust ja asjast arusaamatust on. Meie haritud nooredmehed ei lähe lusti pärast kodumaalt wõersile, waid e l u n õ u d m i s t e s u n n i l, sest igaüks tahab elada. Wenemaa on eestlastele hingatsiaugeks, mis wõimalikuks teeb, et Eesti haritud nooredmehed omale wõiwad leiba teenida. Kui seda ei oleks, siis oleks Eestimaa warsti haritlastega üle külwatud ja neel ei oleks enam midagi teha, nagu meie seda juba wäljamaal näeme.

Peapõhjus, mis meie noori haritlasi sunnib kodumaalt lahkuma, on t ö ö p u u d u s. Kroonuametitesse ei taheta kodumaal eestlasi heameelega wõtta. Ja kui sedagi tehtakse, siis lastakse neid seitsme sõela läbi, nii et n e i s t a i n u l t m õ n e d läbi pääsewad. Maaomawalitsused onterwelt saklaste wõimuses ja sinna ei wõeta eestlasi. Linnaomawalitsustest on ainult mõned eestlaste käes ja neis on juba kõik ametid ära wõetud; ja kui ka sinna tahad peaseda, pead „oma mees" olema. Üle jääwad weel arsti-, adwokadi-, õpetajakohad ja ühistegewuseasutused. Ei wõi ütelda, et nende esimeste kohtade peale tahtjaid ei ole olnud. Eesti arstid, adwokadid ja õpetajad e i l ä h e h e a m e e l e g a Wenemaale. Nad jääwad rahulikult siia, kui aga w ä h e g i - w õ i m a l i k on. Iseäranis peawad õpetajad kodumaad kalliks, sest et siin head teenistusepõllud on. Kui maal arstidest puudus on, siis tuleb see sellest, et m a a k a s s a n e i l e a b i e i a n n a, kuna kohalikud elanikud arsti ülewal ei s u u d a pidada. Kus arst ennast ilma maakassa abita läbi lüüa loodab, sinna on ta ka juba asunud. Ja waewalt leidub õpetajat wõi adwokati, kes paremaks arwawad kodumaalt wälja rännata; ennemine tulewad nad Wenemaalt kodumaale. Iseasi on nende noortemeestega, kes põlluteadust, kaswatuseteadust, tähetundmist, arwe- ja kaubanduseteadust, insheneriametit ja kunsti on õppinud. Suuremal osal neist ei olnud ja ei ole kodumaal midagi tegemist; w õ l g a d e j a e l u ü l e s p i d a m i s e s u n n i l on nad pidanud kodumaale selga pöörama. Mõned nendest, kes kodumaale jäiwad, on suguwennalikku olekut siin õige tubliste maitsta saanud. Et mitte ainult sõnu teha, toome selle kohta mõne näituse.

Keegi kunstisünger tahtis ajalehetoimetuses, kus ta mitmed tööd oli awaldanud, kohta saada. Ta soowi pandi tähele ja lubati talle ennelõunase töötamise eest 11 rubla kuus palka. Teine, põllutöötundja, soowis kuskil linnawalitsuses omale linnamaade walitseja ametit; seda ei pannud „edulased" Eesti linnaisad tähele ja seadsiwad alguskooliõpetaja sellesse ametisse, selle peale waatamata, et wiimasel juba neli linnametit käes oli. Edasi: Keegi haritud ja tuntud suguwend wõttis ühe ettewõtte ette, kus haritud jõudusid tarwis oli, ja kirjutas sel puhul oma Wenemaal wiibiwale sõbrale muu seas... „Tule ikka kodumaale, siin on leiba küllalt ja töötajaid wähe. Parem ikka oma rahwa kasuks töötada, kui seal steppides wiibida... Palka ei wõi ma esiteks mitte rohkem kui 65 rbl. kuus maksta, aga läheb ettewõte korda, siis lisan ma palka juurde ... Ma ei nõua omale rohkem, kui haritud inimesele tarwis läheb, kuna kõik kasud ettewõtte heaks ohwerdan..." Kutsutud idealist tuli kodumaale ja hakkas teiste haritud noortemeestega tööle, kellede hulgast ühte nõnda rohkeste eksploateeriti, et ta 12 tundi waimuwäsitawat tööd pidi tegema. Nad töötasiwad mõned aastad selles ametis ja neile ei lisatud mitte kopikatki juurde, ehk küll ettewõte tuhandeid sisse tõi. Ja kui wiimaks need oma seisukorra kohta parandusi oliwad soowinud, wastanud ettewõtja suguwend, et las' minna peale, mul on nälginud kooliõpetajaid küll, kes nende aset wõiwad täita, jne. Niisuguseid näitusi wõiksin kümnetekaupa tuua, aga arwan, et neist küllalt on ja et nad selgelt kõnelewad, missuguse lahkusega kodumaa „tõusikuid" wastu wõtab.

Eesti ühistegewuseasutusi on praegu õige wähe ja suurema osa jõud on nii nõrk, et neil palju haritud jõudusid tar is ei ole. Seal, kus nende jõud juba ingew on, on ka tööjõud olemas. Kui nüüd paari Põhja-Liiwimaa põllutööinstruktori walimisel soowitud isikuid ei leitud ja kui neid lõpuks leiti ning ne d ametist ära astusiwad, siis on see kõik arusaadaw. Instruktorite käest nõuti peaaegu üleloomulikku tööjõudu, teadmist, osawust, kohusetäitmist jne. Instruktoril paistis palju peremehi ja käskijaid olewat ning see laialine ettekirjutatud tegewus, mida õige raske on täita, ja lõpuks k i n d l u s t a m a t a seisukord. Nii ei ole ime, et instruktorid kohasaamise puhul niisuguse koha walisiwad, kus nende tegewusepõld lahkem on ja kus palju käskijaid ja arwustajaid ei ole.

Kui tulewikus rahwaelus haritud jõudusid tarwis läheb, siis saab neid ka rohkeste olema, kes h e a m e e l e g a kodumaal t a h a w a d töötada. Aga pidagu need meeles, kes haritlasi kodumaale kutsuwad, et niikaua kui nad „o m a m e h i" ja niisuguseid, kes „jah" ja „amen" nende sõnade peale ütlewad, waliwad ja teisi, kes teistwiisi mõtlewad, k õ r w a l e t õ u k a w a d, kõigest sellest hädaldamisest midagi wälja ei tule, et haritud mehed kodumaalt ära põgenewad. Hea on mõnel ajalehejuhikirjade kirjutajal, kes päewas kaks-kolm tundi tööd teeb ja selle eest üle saja rubla kuus palka saab ning kaunis iseseisaw on, niisama ka mõne ühisasutuse esimehel, kelle palk aastas 1800 r. peale tõuseb, hädaldada, et noored haritud mehed kodumaale ei jää. Aga töötagu need mehed päewad otsa, kannatagu peremeeste kõõrdiwaatamised wälja, saagu kõige selle eest 50—60 r. kuus ja kuulaku weel peremeeste arwamist teiste läbi endi tööjõu ja wõimise üle, küll nad siis teist lulu laulaksiwad. Mina usun, et nad esimestest oleksiwad, kes kodumaa tolmu jalgade pealt maha raputaksiwad ja sinna tõttaksiwad, mille pärast nad teistele etteheiteid teewad.

Nemo.

T o i m. t ä h e n d u s. Awaldatud mõtetest paistab, et kodumaal haritlaste jaoks wähe tegewusepõldu on, ja teiseks, et siin niihästi oma kui ka wõerad wõimud kohtade andmise ehk muretsemise juures wäga „kitsast sõela" tarwitawad. N i i s u g u s t e l oludel on tõeste wõimata nõuda, et kõik „noored haritlased" kodumaale p e a w a d jääma. Ei, „peab" ei saa mitte peale panna, sest w ä h e o n küll neid haritlasi, mitte üksnes meie juures, waid ka mujal maailmas, kes endid wabatahtlikult nälgimisele ohwerdawad ehk oma p hjusmõtted läätsialeeme eest mõnele kildkonnapealikule ära müüwad. Meie püüdmine peab selle poole sihitud olema, et kodumaal t e g e w u s e p õ l d u s i d laiendada ja „kitsale sõelale" awaramaid aukusid sisse lüüa. Alles siis, kui meil tegewusepõldusid küllalt o n, wõime sellest kõneleda, et haritud jõud asjatalt kodumaale selga ei pööraks. Selle juures peab ka seda silmas pidama, et meie haritlased, kelledel oma rahwa elukäigu wastu s o o j u s t ei puudu, wõiwad ka wäljaspool kodumaad Eesti rahwa kasuks nii mõndagi ära teha. „Piitsa" peab ülejooksikutele antama, mitte aga meile, kes oma rahwa wastu soojad on.

Sõnad, mis enam korduda ei tohiks.

„Meie koolide arw kahaneb, meil on headest kooliõpetajatest tuline puudus; kõik paremad jõud lähewad ära linnadesse, suurematesse koolidesse, teiste kohtade peale," — need on kaebehealed, mis wiimasel ajal tihti kõrwu kostawad. Need on kurwad kaebed ja wiiwad kurbadele tagajärgedele. Seltskond peab kõik oma jõu kokku wõtma ja selle häwitawa nähtuse ära kaotama. Selle jaoks peab ta aga teadma, millest see nähtus elule tekkib?

Kooliõpetajate koolidest äräpõgenemiseks on põhjuseid palju ja üks neist on järgmine: juba kümmekond aastat leiame meie ajakirjandusest sõna — m e i e m a k s a m e k o o l i õ p e t a j a l e l i i g w ä i k e s t p a l k a, m e i l p o l e õ i g u s t k i n e n d e k ä e s t h e a d t ö ö d n õ u d a. Need ongi sõnad, mis edaspidi enam korduda ei tohiks. Kooliõpetaja töö ei anna ennast rahaga wõeta. Kooliõpetaja töö nõuab armastust laste wastu, pikka meelt ja kannatlikku hinge, loowat, kunstnikuwaimu — kuidas hinnata, mis taksi alla wõib neid inimese hinge omadusi panna? Kui kalli hinna alla wõime meie inimese waewa panna, kes wõtab 7—8-aastase inimeselapse — wallatu nagu wäike ahwikene — ning awab sellele Jumala looduse ja inimese mõttemaailma, juhib ta tahtmist ja näitab talle sihid, kuhu püüda? Sellel tööl ei ole hinda, niisama, nagu ei ole seda tohtri tööl, kes hinge surma suust ära peastab, adwokadil, kes õnnetu kannataja ehk eksija wangiruudest, wõi koguni wõlla alt wabadusesse saadab. Siin on hinnamõõduks see, mis keegi annab: kopik — on hea; rubla — on ka hea; 1000 rbl. — ka hea. Ainus ja õige t ä n u neis töödes on — see käepigistus, läikiw tänupisar silmalaugel, alatine headsoowimine, sügaw lugupidamine nende inimeste wastu, kes seda teinud on. Ja seal ütelda nii labaselt: „meil pole õigustki head tööd nõuda, meie maksame liig wäikest palka." Missugune eksitus! — Ajalooliselt asja peale waadates ei eluse meie rahwakool weel kuigi kaua. 50—60 a. on liig lühikene aeg selle jaoks, et üks asutus, mis rahwale wõeras, wäljast peale pandud on, temale lunsse ja lihasse tunginud, temale armsaks, omaseks saanud oleks. Meie rahwakool ongi niisugune ettewõte: ta ei sündinud mitte meie rahwa oma hingest, ta sai meile wäljast „kätte antud". Sellepärast ei wõi meie kooliõpetajate peale muul wiisil waadata, kui nagu eestwõitlejate, pioneride peale, kes laialise hariduse tarwiduse mõtte rahwa sekka peawad wiima ja seda seal kinnitama. See tõstab meie kooliõpetajate waewa weel kõrgemale, wiib tee weel kaugemale rahalisest hindamisest. Palgatud eestwõitlejaid, kui tõsiseid eestwõitlejaid, ei tunne ajalugu; edasiwõitlejad, mis ajalugu tunneb, on ainult oma aatesi, armastusest oma ülesande wastu taga aetud ja tegewusele kihutatud. Raha eest ei läbe inimene oma elu kaalu peale panna; eestwõitlejatel tuleb seda tihti ette. Tuletame esimeste õpetlaste, esimeste reisijate, misjonäride, esimeste tohtrite, esimeste kunstnikkude saatust meelde. Mitte palga pärast ei sõitnud Kolumbus tundmata maade poole, mitte rahahimu ei olnud see, mis Liwingstoni läbi Afrika ajas.

Meie kooliõpetaja on rahwahariduseaate eestwõitleja, pioner. Kui niisugune, ei p a n e tema oma elu wahel mängu peale, tema elu on mängu peal — igapäew, iga minut. Halwad ruumid, sumbunud õhk, korratu toitmine, need, need on need terwist purustawad tingimised, milledes rahwakooliõpetaja töötab. Rahwakooliõpetaja — see on sõjawägi, mis iga minut oma eluga ennast ohwerdades rahwa parema, inimliku tulewiku eest wõitleb. Ükski õige wõitleja ei wõitle raha nimel: isamaaarmastus, õigusetunne, usujulgus, — need on tunded, mis soldati tule ette wiiwad. Jõle oleks ütelda: soldat, mis sa wõitled, su palk on wäga wäike?! — nagu oleks inimese elu, inimese terwis ühegi palgaga hinnata.

Ootdakse: aastat 25—30 tegi meie rahwakool paremate tagajärgedega tööd kui praegu. Wõib olla, jätan selle küsimise lahtiseks; kuid ühte arwan kindlaste tähele pannud olewat: tol ajal ei waadatud kooliõpetaja peale, sõna tõsises mõttes, mitte kui p a l g a l i s e peale. Kooliõpetaja oli küla ausam mees. Pärast „kirik'sandat" oli temal järgmine auplats majas. Kooliõpetaja tegi usu, lugupidamise ja austusetundega oma raske tööd. Nüüd on kooliõpetaja palgaliseks tehtud; ilm hindab seda tema palga suuruse, aga mitte töö tähtsuse järele, ja kooliõpetaja — p õ g e n e b. Põgeneb niisama, nagu põgeneks käpil, kui teda tema julgede, aga mitte laulu järele hindama hakataks.

Iseenesest mõista: ehitame awarad koolid ja kooliõpetajate eluruumid; sõetame koolide ümber warjurikkad aiad, turnimiseplatsid; anname kooliõpetajatele elamiseks raha: kui saame, siis sada, kui wõime — tuhat, kuid ä r g e m h i n n a k e m t e m a t ö ö d j a s e l l e w ä ä r t u s t r a h a g a! Kooliõpetaja ainus õige palk seisab tõsistes tugewates, ausameelsetes elutegelastes, keda tema waimu eluõhk ja tema hinge tõetuli eluse niisugusteks on walmis kasuatada aidanud, tema ainus jõud — wallarahwa, seltskonna südamlises lugupidamises, selle töö tähtsuse ja raskuse tundmises ja maitsmises. A i n u l t rahaga sellesse asjasse elawat õhku ei puhu keegi.

O. P.

Maa-ema lapsed.

Arvid Järnefeldt'i jutustus. Soome keelest M. 6

Mis oli selle maailma nii pahurpidi pööranud! Raupa wõis pakkuda ainult popsimeeste saunades, kus küll palju wahtijaid leidus, aga ei ühtegi ostjat. Äh, need lollid Soome torparid! Neid Miihkali ei sallinud. Need oliwad Miihkali meelest kõik wiletsad nutused talupoegade orjad.

Südametäiega heitis Miihkali käega, katsus weel laulu jorisedа, et mõtted enam ei segaks, aga kui laulu sõnad meelde ei tulnud, siis põõras nõmmel kõhuli, pea käe najal ja katsus tukastada.

Selle ajaga oli niidumasin ju rannapõllule aetud.

Kõik moonameeste lapsed ja ka wanemad inimesed, kes silmapilguks töö juurest mahti saiwad, oliwad rannapõllu wärawasse jooksnud, kust sepp masina niidule ajas.

Peremeest oodati tulewat.

Sepp waatas weel korraks masinat ja wahtas mõnesse kohta õli. Poisid seisiwad ringis masina ümber ja oliwad sepa wihase näo pärast waguse.

Wanemadki inimesed ei kõnelenud midagi.

Waikuse põhjuseks oli see asjalugu, et waatajate seas noor Helsingi herra seisis, kes suuweks Waanikala talu ülemisele korrale oli üüri peale tulnud.

Suurem jagu küla inimesi nägiwad teda nüüd esimest korda. Nende uudishimu oli sellepärast wõera mehe ja tundmata masina peale ära jaotatud. Lahtise suuga uurisiwad nad wõera herra iseäraldusi, kehaehitust, riideid, uurikette, kaelusi, nööpidega kingi ja pika paberossi. Tore mees oli ta nende meelest. Ninagi oli nii õhuke ja kõrge, pealmisel huulel sõredad mustad wuntsid ja wäikene habemetutt lõua otsas.

Küll oli ennegi lugemata palju herrasid nähtud. Aga inimeste uudishimul oli nüüd iseäraline põhjus. Samasest herrasmehest liikus külas imelikka juttusid. Räägiti, et tema isa, keegi kõrge wäeülem, oli poja maale parandusse peale saatnud, kes pealinnas paha elu oli elanud.

Sellepärast wahtisiwad nüüd kõik noort herrat, kellest nii palju kõneldi. Ei oleks wahitud, kui ta niisuguste juttude aluseena ise mitte nii ilus ja peenike ei oleks olnud. Mõned unustasiwad oma tuleku eesmärgi nii ära ja wahtisiwad üksisilmi nii, et suust ilma teadmata wesi jooksma hakkas. Imeks tuli panna, et niisugune herra saadeti linnast — m a a l e p a r a n e m a, kus ei olnud arstisid ega haigemajasid, waid ainult kanarpikunõmmesid ja sambloosoosid.

Noor herra seisis lahtise wärawa juures, kust niidumasin oli põllule aetud. Ta oli kahwatanud, palged lahjuse pärast sisse langenud, imes ägedaste oma paberossi ning laskis osawõimatalt silmad ühe asja pealt teise peale käia. Ta sai nagu aru, et tema pärast oli waikus sündinud, ega osanud siiski talupoegadega lähemat tuttawust teha. Ju tüki aja eest tahtis ta siit waadete ja orwustuste rististulest ära minna, aga tal oli himu waadata, missugust mõju masin talupoegade peale awaldab. See masin oli ju t e m a seltskonnaklassi leiduseks kõigi oma rataste ja teradega. Ja sellepärast see nagu toetas tema seisukorda.

„Sealt see tulebki!" ütles Kinturi, kes mõnede teiste seas wikati najale toetades seisis ja otsa eest higi pühkis.

Kinturi herra, Waanikala omanik ehk rustihollari, nagu Soome wäikseid mõisnikka nimetatakse, nähti mäe pealt tulewat. See tuli ennast uhkelt wäänutades, nii et Kinturil himu oli teda nähes midagi mõrudat üte da.

Kinturi teadmise järele oliwad nende paigus suured pöörded alles siis alganud, kui herrasrahwas seal käima hakkas. Ja nüüd oliwad muutused ja pöörded Waanikala talus suureks läinud.

Kui ta nüüd kuumal suwepäewal, mil heinategu pidi algama, wikatiga rannapõllule tuli ja seal kaks hobust niidumasina ees nägi olewat, pigistas ta huuled kõwaste kokku ja wäristas silmasid. „Muidugi, eks meie herral pea ka niisugune olema!"

Waanikala peremehe elukord oli aina järkjärgult kõrgemale tõusnud. Ja ehk Kinturi küll temaga ühe wanune oli ja seltsis kaswanud, oli peremees nimetatud herraste käigust saadik hakanud popsimehe ees uhkustama. Kui asjad oleksiwad endist wiisi seisnud, oleks Kinturi temale mööda selga andnud, nagu waremalt paar korda oli teinud, aga seda herrat ei tohtinud nokatagi. Nende wahe oli sellest saadik päris wõeraks jäänud kui peremees need õnnetud sõnad suust wälja ütles: „maksa oma wõlg ära, siis jääb paigale". Nende wahele oli mägi kaswanud. Kuna popsimehel meeles oli selgaandmine, tõusis ta käsi juba mütsi kergitama. Kui ta peremehe toas käis, siis jäi ta ukse äärde seisma, kuna peremees, kes paksuse pärast kiigetooli ei mahtunud, sohwa peal Suomettare taga küljakile oli.

Kõik pöörasiwad silmad mäe poole. Umargused kiwikesed ragisesiwad ja kuum tolm tõusis, kui peremees, päewawari peal, mäeteed mööda alla sammus.

„Herra kombed tungiwad kehasse, nagu külm katkise kinga sisse," ütles Kinturi teistele.

Peremees tuli tõeste iseteadwa wõiduräsemuga.

„Aja sina nüüd esmalt," ütles ta sepale.

Sepp seadis hobused joonde, astus istmele ja hakkas masinat juhtima, kuna kõik suure põnewusega wahtisiwad. Masina tera kadus nagu madu heina sisse, mis sellelt kohalt natuke madalamaks wajus.

Naerdes waates peremees, kudas wahtijad kahtlesiwad ja niidetud heina üles tõstsiwad, et näha, kas masin tõeste oli kõik läbi lõiganud, mis ta madalamaks wajutas. Niidetud oli madalalt ja ühtlaselt, kusagil ei olnud tuttisid kaswamas.

Peremehe teine suuäär läks naerule kui ta hüüdis:

„See niidab kuue mehe eest!

„Kina kudas mehed on," ütles Kinturi, kellel ei oleks tarwis olnudki tööle tulla, sest ta oli ammugi üles ütelud ja oleks pidanud tewadel saunast wälja minema. Kohtu poolt oli otsustatud teda wälja wisata, aga Kinturi ei uskunud tänapäewani, et peremehel tõsi taga oli, ta jäi wisalt oma sauna paigale ja tegi hoolega kõik tööpäewad ära, ehk neid küll ei nõutudki. Nii häbemataks ta Waanikala peremeest ei pidanud, et see wõiks teist inimest kodunt maanteele ajada. Ta uskus, et peremees ainult nalja pärast ennast kurjaks teeb.

„Wõi kudas mehed on!" hüüdis peremees. „Minule antakse wastutus selle peale, et masinal on kuue mehe jõud."

„Tarwis oleks katsuda, kas nad tõtt kõnelesiwad, wõi on peremehele pettust teinud," tähendas Kinturi.

„Proowi peaks tegema, ja peremees on nii lahke ja arwab õli hinna, meeste päewapalga ja kahe hobuse jõu sinna juurde."

See konks tõmbas: peremees hakkas tõeste oma peas järele arwama. Nad teadsiwad, et torgemate meestega kõneledes peremehe pea aina segaseks läks.

„Ja kui weel masina hind ja protsendid arwata, siis tuleb küll enam kahju kui kuue mehe eest."

Mehed oliwad ju warem isekeskis otsustanud peremeest wõistluskatsele kihutada ja ühe korraga temale tõendada, et meeste rammu ometi kõigist masinatest parem on. Kui peremees ei ei keelanud ega käskinud, siis hakkasiwad kõik wikatid ihuma, et wõistlusniitu alustada.

(Järgneb.)

Kodumaalt.

Tartust. Õ n n e t u t s u r m a s a a n u d on Tartus 1. jaanuarist kuni 1. juulini kohaliku Saksa lehe teatel järgmisel wiisil: maha lasknud enese on 2 in., üles poonud — 2 in., uppunud — 12 in., rongi alla jäänud — 1 in., sõewingu läbi — 1 in., õnnetusel wiisil ja wõerastemajas ära surnud on 2 in., alkoholisurma — 1 in. Peale selle leiti wiisil ühe lapse surnukeha. Üleüldse saiwad õnnetut surma 22 in. Möödaläinud aastal sellesama aja jooksul saiwad õnnetut surma 21 in.

— A r a k e e l a t u d. 15. juunil [illegible] wad kohalikud ametiühisuste [illegible] juba ühise nõupidamise jaoks. [illegible] pidi 19. juunil olema. [illegible] [illegible] miseks luba [illegible] wälja, [illegible] wõeti see tagasi, sest 1906. a. [illegible] järele ei ole ametiühisustel [illegible] pidada, waid iga ühisus [illegible] ette töötama.

Päew. Post.

K. Pärnust. K a l a s a a k on [illegible] „Papiniidu" puupapiwabriku [illegible] ning weetõstmist [illegible] wiimase kui [illegible].

Juurust. M a t u s e k a s s a a s j a d. 14. juunil oli Juuru matusekassa liikmete erakorraline peakoosolek koos [illegible] põhjuskirja muutmiseks. Nimelt oliwad juba matusekassa [illegible] seisukorra üle liikmed [illegible]. [illegible] wiisi tekkisid matusekassa juhatuses [illegible] muutmise mõte, aga nii [illegible] mnudetud põhjuskiri mitte [illegible] oma otstarbet kui endine.

Uue muutmise järele on matusekassal 301 liikme asemel 281 liiget; endise igakordse [illegible] mise pealt maksetama 50 kop. asemel [illegible] nüüd 60 kop., maksta ja wäljamaksta ei [illegible] bata mitte enam iga 20 pealt, waid iga 10 pealt.

Seitsi hakatusest peale kuni [illegible] on ära surnud 14 liiget, neile on wälja makstud 14×50 rbl.=700 rubla, nii et praegu, [illegible] maha arwatud, kassas umbes 900 rubla [illegible] on.

Endise põhjuskirja järele oli liikmeid [illegible] naistega kokku 311 ja kui need liikmed (50) ja ka nende naised umbes 25 juurde arwata, [illegible] tõuseb liikmete arw umbes 386 [illegible]. [illegible] neist 386-nest 100 liiget ära surewad, siis [illegible] raha sisse 15.000 rubla, wälja läheb [illegible] 11.850 rbl., järele jääb 3.150 rbl., [illegible] summa 900 rbl. ja uute liikmete [illegible] maks umbes 110 rbl., teeb kokku 4.160 [illegible]. Et 100 korra maksmise järel [illegible] wabaks saab, siis on neid [illegible] maksust wabad on, kellede suremise korral [illegible] igaühele 150 rbl. peab wälja maksma, [illegible] 42.900 rbl. Kassas oli ainult 4.160 rbl., [illegible] % arwata ei maksa, see läheb kirjatarwidus kuludeks.

Jääb arusaamataks, kudas wõib 4.160 rublast 42.900 rubla wälja maksta; ka järeltulijate uute liikmete peale ei maksa loota, [illegible] igaüks maksab oma ette, et ise saaks, [illegible] mitte sellepärast, et ise pärast oma [illegible] ilma jääda. Peale 100 surmajuhtumise [illegible] seesama esimene lugu, aga mitte enam [illegible] liikmega, waid sinna peab ka weel 100 [illegible] just waba liiget juurde arwama [illegible] umbes 672 liiget, aga täitsa on, [illegible] saab.

Sellest järeldades tekkib tahtmata küsimusele peale: Kellele on seda matusekassa [illegible] tarwis? Kas wõib niisugune asutus [illegible] lisalt inimestena peale [illegible], [illegible] waeste ja wanakestega [illegible], ja [illegible] [illegible] hoolekandese? Ja mis ajast [illegible] liikmed matusekassa ajutuma? [illegible] wast uudata [illegible] nii kui põllumeestele [illegible] ühisusepood ehk koguni mõni [illegible] [illegible]

[illegible]

Narwast. P e e t r i k i r i k u [illegible] [illegible]

duwat summa mõeldakse näitemängi läbi sisse wõtta, mida s. a. 20. septembril peetakse.

— **Kolera N.-Jõesuus.** N.-Jõesuus suri teisip., 7. skp. üks suwitaja proua kolerasse ära. Ta oli Peterburist alles siia sõitnud ja ainult kaks päewa haige olnud.

Hademeestelt. Õpetaja walimisest, mis Tahkurannas 1. juulil ära peeti, kirjutatakse „M. Kdm." muu seas järgmist: Õpetaja kandidadiks oli ennast üles andnud ja ka proowijutlust pidanud Hanila õpetaja Jaschke. Et tema, proowijutluse järele otsustades, rahwale sugugi ei meeldinud, siis oli kogudusel soow enesele teist õpetajat otsida ja oli sellest soowist ka konwendisaadikutele teatatud. Kogudus soowis ühel meelel õpetaja A. Rigolit omale, kes ka kutse wastu wõtnud oleks. Kuid asjale tehti niisugune lõpp, mis küll iga wähegi mõtlejat inimest tõsiselt pahandab. Kui saadikud konwendi koosolekul Rigolit kandidadiks üles seada soowinud, seletanud praost, Wändra õpetaja Hoerschelmann, et õpetajat Rigolit sellepärast ei wõiwat walida, et kindralkuberner olewat konsistooriumile teatanud, nagu ei kinnitaks ministerium hr. Rigolit mitte ametisse. Ühtlasi katsutud ka saadikutele seletada, et kui Rigol Hademeestele õpetajaks saab, siis wõiwat Abikassa 1000 rubla ära, mis ta praegu Hademeeste õpetajale maksab. Konwendi saadikud, kes ainelisel mõisniku all seiswat, lasknud ka endid ära hirmutada ja andnud armulistele herradele järele.

Kahjuks tuleb kõige pealt Hademeeste kihelkonda, et ta niisugused mehed omale saadikuteks on walinud, kes ennast kergeste ära kollitada lasewad ega mehist meelsust awaldada ei julge. Saadikud oleksiwad pidanud praostilt tema kollitustele tõendawat tunnistust nõudma ja walimist kuni asja selgituseni edasi lükkama — aga mitte koguduse tahtmise wastu tegema.

Pärnumaalt. Tõstamaalt. Leigus kiriku wastu. Wiimastel möödaläinud kolmel aastal on ajalehed mitmelt poolt teateid toonud, et rahwas kiriku wastu tuimaks kipub jääma. Ka meie Tõstamaa Lutheri kirikus käijate arw on, kirjutab „M. Kdm.", wiimasel ajal kuulmata wähesels jäänud ehk moodiasjaks saanud. On pühapäewi, kus mõnikord 10 ehk 20 inimest näikse kirikust wälja tulewat. Et maal muud rahwa kokkukogumise kohta ei ole, kui kiriku juurde, siis näikse küll rahwast pühapäewa hommikul kiriku poole tulewat, aga ei tulda mitte kiriku pärast. Wanemad inimesed tulewad asjatalituse pärast ja saadawad kirikuaja wallamajas ehk kusagil mujal juttuajades mööda. Noorem sugu tuleb ennast ja oma uusi riietemoodisid näitama. Noored mehed jälle, et noorematele peale silma heita, ja saadawad kirikuteenistuse aja suwel wäljas aedade peal istudes, talwel jälle kusagil toas kaarta mängides mööda. Mõned inimesed kaebawad, et Leo Tolstoist wäljaantud kirjandus, nimelt raamat „Läkitus waimulikudele," mida siin wiimasel ajal rohkeste loetakse, selleks süüdlane on; teised jälle kaaluwad raamatu suure hoolega järele ja ütlewad, kui õpetajad ise ei …

… opetaja …
üles astunud ja Tolstoi õpetusest …
pidanud. Peale selle wõib aga arwata, et Tolstoi kirjandus mitte selles süüdlane ei ole, kui rahwas kirikust eemale kipub jääma, waid kirik ise, kes rahwa wastu tuim on.

Saaremaalt. Leisist. Wallakassa rahakitsikuses. Hiljuti kirjutas kohtupristaw Leisi walla rahakapi kellegi A. Mihkelsoni wõlanõudmise tasuks üles, sest et wallawalitsus Mihkelsoni mitmekordsete nõudmiste peale wõlga, 140 rbl. ümber, ära ei jõudnud maksta. See asi näitab, mis meie wallawalitsust ootab, kui nende uuendamiseks rahwalikul alusel sammusid ei astuta. Leisi ei ole mitte ainukene niisugune wald, mille kassa rahakitsikuse all põeb.

— **Rahesadu.** Nagu lugejad mäletawad, oli 16. juulil mitmel pool Saaremaal kange rahesadu. Nüüd teatatakse, et see rahesadu on Kaubla ja Rõmpa mõisates ja Sauwere, Jõemba, Kandla ning Rõmpa külades ligemale 10.000 rbl. eest kahju teinud. Rohkeste kannatanud on rukkipõllud, kuid ka suwewiljapõllud oigawad.

Lätimaalt.

Riia kreisist. Dikkelnist. Parunlik teguwiis. Talust mööda sõites laskis parun Wolff karjakoera maha. Pere karjapoiss, kes selle läbi oma sõbra ja seltsilise kaotanud, hakkas walju healega kaebama. Nüüd tõusis parunil tahtmine ka poissi „õpetada", et aga wiimane jooksma pani, ähwardas ta püssiga. Siis jäi poiss seisma, ja parun wõis talle piitsaga keretäie kätte anda. Nagu „Dsihwe" teatab, kaebanud poisi wanemad kohtusse, parun põiganud aga sellega kohtu eest kõrwale, et ta saba rubla waluraha wälja maksnud.

Kuuramaalt. Hobuste lõuatõbi on Kuuramaal wiimase kahe aasta jooksul õige suureks läinud. Mitusada hobust on juba selle taudi ohwriks saanud ja saadud kahju on õige suur. Peaasjalikult walitseb tõbi Goldingeni, Talseni ja Tukkumi kreisides. Ühes ainsas mõisas jäiwad 60 hobust haigeks ja lasti kui parandamata tõbised maha. Teises mõisas saiwad 30 hobust otsa. Ka taludes on hobuseid ära lõppenud. Tõbi olewat enamaste sõjawäehobuste seast lahti läinud, kuna Kuuramaal rewolutsioniaastatel rohkeste hobusewäge peatamas oli. Et lõue- wõi nõletõbi ka inimeste külge hakkab, siis on hoolast ettewaatust waja. Tahetakse loomaarstisid juurde wõtta.

Riiast. Läti naisühisus, kes oma tegewust lõpetab, lubas oma wara karskuseseltsile „Ausekliseie". Seda otsust ei ole Liiwimaa kuberner mitte kinnitanud, seletades, et ühisuse warandust ainult mõnele heategewale asutusele wõib lubada.

— **Wene-Balti wagunitabrikus** on praegu muude tööde seas 60 waguni ehitamine Moskwa elektriraudtee tarwis ja 36 automobili ehitamine ees. Esimene automobil, mis selles wabrikus tehti, on hästi õnnestanud.

— **Ettelugemine kolera üle.** Riigiwolikoguliige Dr. Preedkaln pidas 8. skp. Apollo teatris ettelugemist kolera üle, mida enam kui 2000 inimest pealt kuulama oliwad tulnud. Et wäga paljud inimesed ruumi puuduse pärast tagasi pidiwad minema, tahetakse ettelugemist korrata.

Kangemalt riigist.

Peterburist.

Rahaministri Kokowtsowi kohta liiguwad jälle jutud, et ta ametist ära astuwat ning selle järel Wene riigisaadikuks Berlini saawat.

— **Juskewitsh-Kraskowski,** Wene rahwa ühisuse wõitlusesalkade juhataja, saadetakse homme Wiiburisse. Belooströwi jaamal antakse ta Soome walitsuse kätte. Kuni kohtupäewani jääb ta Wiiburi wangimajasse.

— **Rongide kokkupõrkamine.** 8. juulil põrkasiwad Primorski raudteel rongid nr. 19 ja 26 kokku. Sõitjaid oli mõlemas rongis wähe. Raskelt wigastada saiwad kaks. Mõlemad wedurid ja mõned esimesed wagunid jooksiwad roobastest wälja ning paniwad raudteetammi kinni.

Pihkwast. Rahwa pimedus ja kolera. Kui kanget hirmu kolera pimeda Wene rahwa hulgas sünnitab ja missugused wõimata kuulujutud ta ilmamise põhjuste üle ringi käiwad, näitab järgmine juhtumine.

5. juulil juhtusiwad 5 madrust läbisõidul Pihkwasse ja läksiwad siis ka linnast wälja pisut „lulli lööma".

Mehed saatsiwad terwe päewa looduse süles mööda.

Ilm oli palaw. Meremeestel hakkas janu ja nad läksiwad lähedasse Portjannikowi külasse juua otsima. Waewalt jõudsiwad nad ühe kaewu juurde, seal tõstsiwad külanaised juba kisa:

— Kas näete, madrused külwawad kolerat! Wõtke kinni! Kutsuge mehed appi!

Madrused atmasiwad hädaohtu ja pistsiwad külast plehku, külamehed neile järele, ühed jala, teised ratsa. Peagi jaadi madrus Okunew kätte ja seoti tal käed selja taha. Kuuldusiwad hüüded:

— Tõmbame ta otsa! Wiskame kaewu!

Õnneks läks Okunewil korda lahti rabeleda ja linna põgeneda. Siin läks ta seotud kätega politseisse. Sinnajamase tuli warsti ka teine madrus. Teised oliwad metsa putkanud. Kas nad rahwa omakohtu käest peasesiwad, on weel teadmata.

Wilnast. Prowokatorid. 7. juulil tuli Wilna kohtupalatis end. Wilna salapolitseiagendi Salomon Hildebrandi ja kodaniku Haim Saki süüasi harutusele. Mõlemaid süüdistati pommide walmistamises ja warjamises. Nendega ühes istus süüpingil end. Kowno 2. jaoskonna pristawi abiline Kröshanowski, keda selles süüdistati, et ta Hildebrandi palwete ja tasu tõotamisega pommide walmistama meelitanud oli.

Kinniwõtmisel oliwad Hildebrand ja Sak endid pommide walmistamises süüdlasteks tunnistanud, ühtlasi aga seletanud H., et ta seda Kröshanowski käsul teinud olla, kes talle selle eest 2000 rbl. lubanud. Pommi teinud Hildebrandi sugulane Sak walmis. Nad pidanud armariista siis töölise Rabaschewski majasse wiima, kust ta pärast leitama ja Rabaschewski kinniwõtmiseks põhjust andma pidi.

Esimesena kuulas kohus shandarmiohwitseri Rel'i üle. Rel kõneles lähemalt läbiotsimisest Hildebrandi juures ning sealt leitud pommist. Teated Hildebrandi pommi üle saanud ta politseiagendilt Dombrowskilt, kes Hildebrandiga ennemalt ühes oli teeninud. Kui pomm üles leitud, siis ütelnud Hildebrand Rel'ile salaja: „ma seletan teile pärast kõik ära — see kõik on Tsaari kasuks tehtud."

Tunnistaja Dombrowski seletas, et Hildebrand teda palunud pommi tööliste maja hoowi peale wiia ning siis politseimeisterile teada anda, kellelt ta selle eest head tasu saawat. Dombrowski ei olnud aga ettepanekuga nõus, kartes, et pomm lõhkeda ja inimesed surma saada wõiwad. Inimese elu aga pidawat tema rahast kallimaks. Et ähwardawat õnnetust ära hoida, teatanud ta sellest shandarmiohwitserile Rel'ile.

Ühe tunnistaja ülekuulamise ajal seletas Hildebrand kohtule, et tema pommidega midagi teenida ei olewat tahtnud. „Kui ma politseiagendiks olin, siis pidasin ma ühtlasi ka kokkusaamise maja (awalikku maja); see äri tõi mulle läbistikku 25 rubla öö sees sisse, nii et mul raha puudust kunagi ei ole olnud. Pommi walmistamise eest saadaw tasu pidi terwelt Sakile minema, ja Kröshanowski lubas seda ka tõeste maksta." Edasi kinnitas Hildebrand, et tema ainult Kröshanowski käsku olewat täitnud.

Kohus tunnistas Hildebrandi ja Saki süüdlasteks ning mõistis esimese 3 aastaks wangiroodu, teise 1 aastaks 6 kuuks trüümi. Pristawiabiline Kröshanowski mõisteti õigeks.

Korra ja seaduslise kaitsjad.

7. juulil tuli Peterburi kohtupalatis asi harutusele, mis näitab, kui wähe meie politseinikka, kui korra ja seaduslise kaitsjaid, mõnikord usaldada wõib.

1907. a. aprillikuu wiimastel päewadel warastati Saratowi uul. nr. 31 majaomanikul Ida Sanderil 1500 rbl. ära. Sander teatas wargusest politseile ja awaldas arwamist, et wanem kojamees waras on.

Samasel päewal ilmusiwad tema juurde polits. jaoskondade ülewaatajad Bajewitsh ja Lobko, kes warga ja raha lubasiwad üles otsida, kui Sander neile 100 rubla annab.

Sander tingis selle summa 50 rubla peale, millega politseinikud ka leppisiwad.

Mõni päew hiljem koputati kord öösel Sanderi ukse peale. Sander tegi ukse lahti, ning sisse astusiwad Bajewitsh, Lobko ning naabrimajade kojamehed. Lobko ja Bajewitsh teatasiwad Sanderile, et nad tema wanema ning noorema kojamehed, keda nad wargateks peawad, kinni olla wõtnud. Nad pidawat aga tema juures nüüd läbiotsimise toime panema, sest kojamehed kõnelenud, et temal warastatud õli olewat.

Ja leitigi köögist umbes puuda osa wärwi ja mõned naelad õli, mis Sander hiljuti kusagilt kauplusest oli ostnud.

Õli pitseriti kinni ning kojamehed saadeti minema. Sanderiga üksi jäädes hakkasiwad politseinikud teda hirmutama, seletades, et ta warastatud õli ostmise eest 6 kuuks istuma wõib sattuda. Ühtlasi andsiwad nad mõista, et protokoll õli leidmise üle ka kõrwale toimetatud wõib saada, kui Sander neile kamnalegi 100 rbl. maksab.

Kohkunud naisterahwal ei jäänud muud üle, kui täitis kelmide nõudmist.

Kuritegu tuli aga warsti päris juhtumisekombel awalikuks. Lobko oli kusagil kallaletungimise juures haawata saanud, mida kuuldes Sander poolkogemata kellegi politseiametniku kuuldes hüüdis:

— Jumal tänatud! Kelm saab oma palga!

Ametnik hakkas seletust nõudma, ja Sander tunnistas kõik üles. Palat mõistis Bajewitshi 2 aastaks 9 kuuks wangiroodu. Lobko wiibib praegu waimuhaigetemajas proowil.

Munkade kongress.

Õige tormiline oli kongressi teine koosolek. Piiskop Nikon põrkas seal kongressi wastasrinnaga (oppositsioniga) kokku.

Päewakorral oli eeskawa esimene küsimus: munkade ühiselust kui kloostrielu aatelikust wormist.

Niikaua kui piiskop Nikon kui kongressi esimees ühiselust kõneles ja teda kõigile kloostritele soowitas, awaldasiwad kõik waikides oma nõusolekut. Kui aga piiskop arwamist awaldas, et kloostrite eestseisjad selle korra alt wabaks tulewad jätta, siis katkes ta kõige kannatlikumate kannatus.

Esimesena astus selle wastu üles Uue Athose kloostri eestseisja Hieron.

Selle poolest esimehega täieste ühes nõus olles, et ühiselu kloostrites maksma tuleb panna, tähendas ta selle peale, et see ainult siis mõjuwaks abinõuks saada ja kloostrit tarwilikule kõrgusele tõsta wõib, kui igaüks kloostrielanik ühesuguse korra alla heidab, olgu ütemunk wõi koguni eestseisja ise.

Praegu ei ole see ka neiski kloostrites, kus ühiselu sisse on seatud, kaugeltki nii, waid paljud wanemad mungad ja abtid painutawad seda korda oma tahtmise järele nii ja teisiti.

Erandid ei tohtiks aga kellelegi lubada, ka piiskopile enesele mitte. Ilma et ennast kiita, tuletas Hieron Uut Athost meelde, mida kõik teised kloostrid eeskujulikuks peawad.

— Meil Athoses, — kõneles ta, — olen mina ise esimene tööl, palwel ja söögilaual. Midagi ei ole meie munkadel oma, waid kõik on ühine. Igamees loeb riided, mis tal seljas on, ainult niipalju omaks, palju ta neid tarwitab. Heidab eestseisja niimoodi üleüldise korra alla, olles siis on tõsine ühiselu wõimalik.

Piiskop Nikon tegi kõnelejale tähenduse, et piiskoppisid puudutada ei wõi. Oma piiskopkonnas pidawat piiskop ilmalikkude walitsejate sarnane olema.

Kloostrid olewat pesad, kus piiskoppidel piiramata meelewald on, nagu kindluse komandandil kindluses. Nagu ajalugu näitab, olewat piiskopid enne ikka oma piiskopkondades isewalitsewad olnud, ning need ajad olnud kiriku õitseajad.

Selle järel wõttis üks peaaegu tundmata kongressiliige (wist Troitsko-Warsafsewski kloostri eestseisja) sõna ja kõneles weel julgemalt kui Hieron.

— Piiskop Nikon, — ütles julge munk, — tahab seisukorrast ja asjast, mis piiskoppidel kloostrites on, mööda minna. Ta nagu sunnib meid unustama, et niikaua kui kloostrieestseisja wõimuwalitsus ei lõpe, kloostrid ka ei parane. Ütleme, et munkadelt wõetakse nende eraomandus ära, kuid mis tuleb siis nende eestseisjatega teha, kes endile kloostri kassast 40.000 rbl. palka wõtawad?

Siin peatas piiskop Nikon kõnelejat, tähendades, et nii suurt summa ükski kloostrieestseisja ei saawat. Selle peale tuletas kõneleja esiteks Moskwa ja teisi metropolitisid meelde ning tõi, kui piiskop Nikon tähendas, et need ikka metropolidid, nii siis kõige kõrgemad kirikuülemad olewat, mõned teised näituseks muudest kloostriülematest.

— Eks ole ju, — jatkas kõneleja, — piiskopid ometi mungad. Kubas wõiwad nemad siis endile rohkem lubada kui teised mungad ning miks waatab piiskop Nikon selle kloostriseaduse rikkumise peale nii ükstõikselt?

Piiskop püüdis seletada, kuid see ei aidanud midagi. See jäi ikkagi seletamata, miks need mungad, kes piiskopi ja kloostrieestseisja ametit peawad, endile miljonid wõiwad kokku ajada, kuna teised mungad kerjama peawad.

8. juulil oliwad kongressil läbirääkimised õpetatud (kõrgema haridusega) munkade üle, kes misjonäriks hakkawad, et seda kaudu hõlpsamalt kõrgematele waimulikkudele ametitele peaseda. Kõneldi ka piiskopi Nikoni poolt soowitatud katsumiseajast, ilma milleta noor munk täieste ettewalmistamatalt oma ameti peale asub.

Siin tõusis aga küsimus: kes peab siis kandidatisid nende kõrgemate ametite peale ette walmistama? Ega ometi mitte kloostrite eestseisjad, kelledele see katsumine ise kõige tarwilikum oleks?

Smolenski Sossimowi kloostri eestseisja Simeon soowitab, et wanemaamet kloostris jälle sisse seataks. Alles siis wõiwat piiskopi Nikoni poolt soowitatud katsumisereeglid tarwitusele wõtta.

— Wanemaamet, — kõneles isa Simeon, — on aluspõhi, mille peale kogu mungaelu ehitada tuleb. Ilma wanemata on klooster nagu mesipuu ilma emata. Wanem ei karda eestseisja wiha, waid wõib teda mõnikord koguni manitsedagi. Kui on õpetatud munk niisuguse wanema juures paar aastat katsel, siis awaldab ta temale kõik oma südamemõtted, — alles siis wõib ütelda, kas ta kõrge ameti peale kõlbab wõi ei.

Troitski-Sergijewi kloostri asemik Tobias waidles isa Simeoni ettepaneku wastu, seletades, et wanemaamet ajast ja arust olewat.

Teised kõnelejad kriipsutasiwad pehmel: olla, et wanemaametit wastu mitte sellep. ei woielda, et ta ajast ja arust on, waid sellep., et ta eestseisjatele kasulik ei ole.

Wälja pärast.

Põrutaw kurbmäng tuli neil päiwil Warschawi raudteel ette.

Peterburisse minew kiirrong nr. 6 tormas ööl hool Pihkwa poole. Mõni werst linnast eemal tõusis linnukiirul kihutawa weduri ees korraga armetu naisterahwa kuju nähtawale, wäike laps kaisus.

Enne kui wedurijuht jõudis asjast aru saada, jooksis naisterahwas roobaste wahele ja geitis weduri rataste ette.

Masin pandi seisma, kuid oli juba hilja: juba oli pitk wagunterida õnnetu kehast üle weerenud.

Mõnikümmend sammu rongist tagapool nähti rööbastel midagi wäherdawat kogu.

— Mamma, lase mind lahti, ma ei tahal... kuuldus sealt hele, südantlõhestaw kisa.

Reisijad lähenesiwad summas õnnetusepaigale.

Raudteetammil, põiki üle roobaste lamas purustatud naisterahwa keha. Pool keha oli rinnust saadik ära lõigatud, teine pool, wäljasirutatud kätega ja tardunud silmadega, oli teisel pool roopa'd.

Wäljasirutatud käte krampilikult kokkusurutud sõrmede wahel wäherdas poiske ja karjus meeleheitlikult.

Oli ime sündinud: ema oli surma saanud, poeg aga täieste weata jäänud, sest et ta rataste alla ei ulatanudki.

Reisijate hulgas oli ka kuulus laulja Schaljapin.

— Mina wõtan poisi endale, — ütles suur kunstnik.

Surnukeha koristati ära ja sõit läks edasi. Peterburis hakati poissi üle kuulama.

Oma liignime ta ei tea, andis aga muude küsimiste peale lühikese ja selge wastuse:

— Meie ei olnud mammaga witaasel kolmel päewal midagi söönud.

Tulekahju wabrikus.

Suurepäraline tulekahju oli öösel wastu 9. juulikuu p. Peterburis, Peterhofi tiwitee ääres asuwas Tentelewi keemiawabrikus. Kõige pealt hakkas wärwide ja puunõud korwide ladu all olew puust hoone põlema. Sealt läks tuli laboratoriumi kallale ning siis edasi bensiiniladudesse.

Kõrwulukustaw plahwatus. Plahwatuse jõud oli nii suur, et tiwitee ääres olewatel majadel weel mitme wersta kaugusel aknaklaasid purunesiwad.

Plahwatus sündis bensiinitõrres, kus üle 400 puuda bensiini sees oli. Tõrs seisis õhutindlalt kinni.

Plahwatuse läbi saiwad paljud tuletõrjujad ja kõrwalised inimesed wiga, mõned aga ka surma.

Esimesele suurele plahwatusele järgnesiwad kaks wähemat — teistes bensiinitõrtes, mis esimese järele suuremat tähelpanekut ei äratanudki. Mis esimene plahwatus lõhkumata oli jätnud, selle lõhkusiwad teised.

Peaaegu nagu imekombel läks korda teist, weel suuremat õnnetust ära hoida.

Esimese bensiiniladu kõrwal seisab kiwimaja, kus 3000 puuda bensiini sees oli. Oleks niisugune määratu hulk bensiini korraga põlema plahwatanud, siis oleksiwad mitte ainult wabriku hooned puruks kokku langenud, waid ka terwe ümbrus ära häwitatud.

Kahju arwatakse 250 tuhande rubla peale.

Joomise kaswamine.

Lootus, mida meil aasta tahe, kolme eest joomise kahanemise kohta awaldati, ei taha täide minna. Hoopis sellewastu kipub lugu selle poolest aegajalt ikka hullemaks minema. Arwame 1906. a. ärajoodud kroonuwiina määgi arwed kokku, siis näeme, et wiina tarwitamine sel aastal eelmise aastaga wõrreldes 75 miljoni ämbri pealt 85 miljoni ämbri peale tõusnud on.

Seda kolebat tõusu püüti esialgul 1906. a. sündmuste ja rahwa meeleolu arwesse kirjutada. Nüüd aga peaks rahu juba ammugi jälle maal olema, kuid wiina tarwitamine kaswab ikka weel.

Möödaläinud aastal on 1906. a. wõrreldes jällegi pool miljoni ämbrit wiina rohkem ära joodud. Möödaläinud sügisel kõrgendati wiina hinda ja looteti, et see joodikuid tagasi kohutab. Esimesed kaks kuud käesolewal aastal oliwad ka tõeste wiina joomise poolest kehwemad, kui needsamad kuud 1908. a. Märts aga jõudis oma minewaaastasest kaimust juba hulga ette.

Mis see küll peaks tähendama?

Wäljamaalt.

Greekamaa

on suures ärewuses. Athenas on „Birsh. Wed." teatel ohwitseride seas salawandeseltskond awatud, kes omale ülesandeks oli teinud sõjawäge ümber luua ja siis selle abil — terwet riigikorda.

Wandeseltskonna ligemaks ülesandeks oli kõiki kuningliku suguwõsa liikmeid mere- ja maawägede kõrgemate ametite pealt ära lükata. Kui walitsus wandeseltskonna jäljedele sai, wõttis ta selle ninamehed wangi. Nad pidid aga warsti lahti lastud saama, sest et wälja tuli, et pea kõik ohwitserid wandeseltskonna liikmed on. Neilt nõuti uut truudusewannet. Ohwitserid wastasiwad põigeldes — nad olla juba truudust wandunud.

Salaseltskonna ülesleidmise pärast on kõik wäga üles ärritud. Seltskond ja ajalehed on kahes laagris. Mõlemad laagrid awaldawad rahwal ülestatseid. Kui meie siia juurde weel ärewuse Kreeta pärast juurde lisame, wõime meie alles õige aine greeklaste põnewa meeleolukorra üle saada.

Uus ministritenõukogu on Rhally poolt kokku seatud ja kuninga poolt wastu wõetud.

Hispanial

on Marokko elanikkudega werewalamisi ette tulnud. „Birsh. Wed." teatatakse: Eila, 6. juulil, oli hispanlaste ja kabiilide wahel Melilla ligidal (Marokkos) werine kokkupõrkamine. Kabiilide salk, paartuhat meest suur, langes ootamatalt Hispania laagris olewate sõjawägede peale. 13 soldatit ja 3 ohwitseri on surma saanud, 25 m. haawatud. Hispania wäejuhataja tarwitas suurtükka. Ägeas äge wõitlus, mis terwe öö wältas. Kabiilidele tuliwad wärsked jõud, umbes 500 meest, lisaks. Hispania sõjawäed wõitlesiwad kui tangelased. Ülealdised kaotused ei ole weel kindlad.

Hispanias on ärewus suur. Kuningas Alfons sõitis suwitusekohalt Madridi, et ministritenõukogu istumistest osa wõtta.

Prantsuse ministerium

on, nagu eilased uuemad sõnumed seda teatasiwad, ametist lahkunud. Rahukirjandus arwab, et ministeriumi lahkumine juhusmiselt osa pa sündis, ja loodab kindlaste, et uus ministerium Prantsusmaale mitte uut walitsejat ei too.

Prantsuse wägede sauriel manööwritel Pariisis olla sõjaministriga haledausjakas õnnetus juhtunud: hobune ta all läinud rahutuks ja ta lennanud ratsu seljast maha!

Persiast.

Telegrammide teadete järele on uus schah Ahmed-Mirsa 7. juulil Teherani sisse sõitnud ja konstitutsionile truudust wandunud. Linn olnud lippude ja waipadega rikkalikult ilustatud, uulitsad murrana rahwast täis, kes uuele schahile rõõmu hõisteid wastu hüüdnud.

Londoni lehtede kirjasaatjad jutustawad, missuguse kartusega kümneaastane schah oma „kuningate kuningaks" kuulutamist wastu on wõtnud. Ajutine Persia walitsus andis Wene walitsuse usaldusmehele — Sablerile — piinliku ülesande — alaealist schahi tema wanemate juurest ära tuua. Poiss nuttis kibedaste ja ei tahtnud oma ema juurest lahkuda. Wiimaks andsiwad wanemad järele ja hakkasiwad poja lahkumist kiirustama. Ahmed-Mirsa nuttis terwe hommiku, „et tema nüüd schahiks saab." Rahulikumaks jäi ta alles siis, kui talle ütelldi, et Wene saatkonnas nutta ei lubata, siis sõitis ta Wene saatkonnast wälja.

Keiserlikus palees, Sultane-Tabadis, ootas teda ajutine walitseja ja rahwa saatkond. Saatkonna esimees teatas talle, et ta schahiks on walitud, ja awaldas lootust, et ta oma rahwale hea walitseja saab olema.

„Wanuu Allah juures, ma tahan seda."

„Köln. Zeit." kirjasaatja sõnade järele olla uue schahi aunimeks **sultan**, aga mitte **schah** wälja kuulutatud.

7. juulil olla Peterburi Persia saatkond järgmise ametliku telegrammi saanud: „Seda tõeks pidades, et kõik rahutused, mis siiamaani Persias on ette tulnud, ainu üksi schah Muhamed-Ali kõlbmata ülewalpidamisest tekkisiwad, otsustas ülemääraline koosolek, mis ulemadest, printsidest ja endistest medshilise saadikutest koos seisis, et schah trooni mitte wäärt ei ole ja teda troonilt äraastunuks tuleb pidada. Persia konstitutsioni §§ 36. ja 37. põhjal walis ülemääraline koosolek Muhamed-Ali teise poja waliahd Ahmed-Mirsa schahiks. Konstitutsioni § 38. põhjal, uue schahi alaealisust silmas pidades, tegi ülemääraline koosolek otsuseks ajutiseks asewalitsejaks Kadshari suguwõsa wanemat Ali-Risa-Khan Azdul-Malk'i walida.

Eilases lehes rääkisime meie endise schahi Muhamed-Ali onust Sill-es-Sultanist, kes praegu Wienis wiibida, et see, Nasr-Ul-Mulki asemel, Persia asewalitsejaks jäetud wõib saada. Tänased lehed kinnitawad meie eilast sõnumet. Sill-es-Sultani olla palutud, niipea kui wõimalik, Teherani sõita. Teiste sõnumete järele ei wõida tema asewalitsejaks saada, sest et tema ema ori on olnud. Ka olla Nasr-Ul-Mulk Persias laialisemalt tuntud ja armastatud kui tema.

Inglise alamkojas tõendas wälimiste asjade minister Grey: „On täieste wale, nagu oleksiwad Wene wõi Inglise walitsused Persia rewolutsioni allasurumiseks midagi ette wõtnud."

Meie teatasime juba Persia uuest ministritenõukogust. Tänased lehed täiendawad ministrite nimekirja. Huwitaw on see, et politseiülemaks endine Wene alam rewolutsionäär Jefrem saada.

Londonist ja Berlinist teatatakse, et seal Persia uue olukorraga wäga rahul oldakse. Berlinis rõhutatakse iseäranis selle üle, et Wene walitsus uue P. walitsusega juba ametlikusse mõttewahetusesse on astunud.

„N. Sl." kirjasaatja teatab, et Persia ülem komitee 7. juulil otsuseks olla teinud endise schahi käest kõik riigi warandused wälja nõuda. Endine schah asuda wististe Wenemaale.

Kaks Silahori polku on Sergendese Wene saatkonna suwituspaika peitu pugenud. „Birsh. Wed." sõnade järele olla nende polkude ohwitserid medshilise purustamise ajal iseäranis halastamata olnud ja pärast rahutuste ajal, wäga ülekohtused rahwa wastu. Nüüd karta nad fidaide poolt kättemaksmist, mis neid wist peitu pugema sundisti.

Nagu teada, on ka uus, noor schah **Kadshari**de suguwõsast. See suguwõsa walitseb Persia üle 1794. aastast. Esimene walitseja oli Aga-Muhamed. Tema tegigi Teherani Persia pealinnaks. Enne oli Schiras pealinn. Tema toorustest teab ajalugu järgmist: Kermani linn wõttis tema wastase Lutf-Ali-Hani oma kaitse alla. Aga-Muhamed piiras tema jurnuks; trahwiks linnale saiwad kõik naisterahwad — 20 tuhat hinge — orjadeks ära müüdud ja meesterahwad kas ära tapetud ehk silmad wälja pistetud. Et tema käsk tõeste täidetud on, toodi temale 7000 wäljapistetud silma, mis ta ise üle luges. Niisama tooreš oli ta ka sõjakäigus Grusia wastu 1795. aastal. Tema järeltulija Fetch-Ali-schah 1797.—1834. oli laisk ja hooletu ja uhke oma habeme peale, mis suurem oli, kui ühelgi persialasel. Tema ajal oli Persial kaks sõda Wenemaage; kummaski wõitis wiimane. Wenemaa sai Eriwani ja Nahitshewani khaniriigid oma alla. Selle peale waatamata, et Fetch-Ali-schahil üle sajawiiekümne poja oli, päris trooni tema pojapoeg Muhamed II. Selle schahi walitsuse ajal hakkas Wene ja Inglismaa wahel waidlus ülewõimu pärast Persias, mis 1907. a. lepinguga lõppes. Muhamed II järel walitses Nasr-Eddin (1841.—1896.). Tema käis mitu korda Europas reisimas. Persia waimulikud oliwad nende reiside üle wäga rahutud, sest et nad Europa moodi uuendusi schahi poolt kartsiwad. Tema sai 20. apr. 1896. a. mõrtsukatelt ära tapetud. Arwatakse, et mõrtsukas üks salaseltsi liige oli, mida kadunud schah oma eluajal wäga karmilt taga kiusas. Tema poeg Musaffer-Eddin käis ka Europas reisimas. Tema seadis postiasutused ja telegrafid Europa laadi järele sisse. Natukene aega enne surma kuulutas ta konstitutsioni wälja ja kutsus medshilise kokku. Tema poeg, troonilt pealt äraastunud schah Muhamed-Ali, walitses ainult $2^1/_2$ a. Mõnede wäljamaa lehtede sõnade järele ei olnud ta mitte ilma hariduseta: ta olla Europa mõtteteadust ja ajalugu tundnud ja wäga peenelt Persia keelt kirjutada osanud.

Türgimaal

ei ole asjad joonis, seda kaebawad „Birsh. Wed." ja „Now. Wr." ühest suust. Ühelt poolt halastamatud inimeste ärahaklamised, mille täidesaatmiseks isegi sultan Muhamed V alla kirjutada tõrgub, teiselt poolt noortürklaste Saloniki komitee „Ühendus ja Edu", mis ennast iseseiswalt riigi wälimise politika juhtimisesse segab, kolmandaks — segadused Kreeta pärast ja neljandaks — riigiametite sisemised rahutused. Hiljuti teatati Konstantinopolist 13 inimese ülespoomisest, kes „teistele hirmuks" wõllasse rippuma on jäetud. Nüüd teatatakse, et sultan surmamise käskkirjale mitte enne alla ei ole kirjutanud, kui Muhamedi usu waimulikud seda oma allkirjaga kinnitanud ei olnud. Sellega tahtis hea südamega, inimlik Muhamed V enese peält …

kata. Neis karmides, armuheitmata hukkamistes pidaba sõjawägede peajuhi Schefket-pascha karm käsi tegew olema.

Edasi teatatakse Konstantinopolist Berlini, et Kreeta küsimus türklasi ikka enam ja enam ärritawat, iseäranis noortürklasi, kes, nagu meie eila sellest juba teatasime, iseseiswalt suurriikidele hoiatuse on saatnud. Niisuguse teo otsekohene tagajärg on wist see, et praegune ministerium ametist lahkub. Hriglaseks riiklisest seisukohast tuleb aga seda pidada, et seadusliku walitsuse kõrwal weel üks teine walitsus, noortürklaste Saloniki komitee, olemas on, mis nagu tõeasjad näitawad, wägewam on, kui riigi seaduslik juhatus.

Türgi walitsus on oma wäljamaa esitajatele teatanud, et saadikutekogu otsuseks on teinud 10. juuli, Türgi konstitutsioni uueste maksmaks tunnistamise päewa pühitsema hakata. Sultan on parlamendi otsust kinnitanud.

Türgimaa seab ennast sõjawalmis. Walitsus on Hommiku raudteelt nõudnud, et see igapäew tema wajaduste tarbeks 30 wagunit annaks. Rahaministerium on 9000 hobuse ostmise jaoks raha andnud.

Melillas,

Marokkos, olla uus werine wõitlus peale hakanud, mis läbi öö kestnud.

Argentinia ja Boliwia,

Lõuna-Ameerika riigikeste, wahel on asjad põnewaks läinud. Mõlemad riigid on oma saadikud ära kutsunud. Igapäew wõib sõda lahti minna.

Inglismaa

näitab oma elanikkudele ja kõigele maailmale, kui wõimukas merewägi temal on. Selle jaoks on tema Themse jõe suhu ilmatu suure sõjalaewawäe kokku kogunud, ülepea 149 laewa, nende hulgas 24 soomuslaewa ja 16 I järgu ristlejat. Kõige wanem soomuslaew on kõigest 19 aastat wana. Laewastiku peal 42.000 meremeest, laewad maksawad umbes 620 miljoni rubla. Inglise publikum käib murruna laewasid waatamas; ajalehtede kiiduawaldustel ei ole otsa ega määra. Kõik on kindlas arwamises, et Inglismaa ennast waenlase eest kaitsta ikka weel suudab.

v. Bethmann-Hollweg,

Saksa riigi uus kantsler, olla riigisekretärile v. Schönile tunnistanud, et tema Saksa wäljamaa politikat põhjalikult tahta tundma õppida, et seda siis ise wõiks juhtida.

Päewauudised.

Walitsus.

v. **Peaministri käsk.** Peaminister Stolüpin on kuberneridele ringkirja teel ette kirjutanud hoolega selle järele walwata, et Landeisen-Hartingi asjas kohalikus ajakirjanduses mingisugused walitsuse wastu sihitud teated ei ilmuks, waid et kõik teated tõsiste faktide peal peawad põhjenema.

Wenemaal elawate wäljamaalaste passide asjus on rahaasjadeministerium seletanud, et wäljamaalased, kes ühise passiga Wenemaale tulnud, ainult esimese kuue kuu jooksul peale oma Wenemaale tulekut ühe ja sellesama passiga ütlikult tagasi üle piiri wõiwad minna, nii et äraläinud isik passi postiga Wenemaale jäänud isikule kätte saadab. Selle juures peawad aga nendel, kes Wenemaale oliwad jäänud, ajutised elamisetunnistused Wenemaalt wõetud olema. Pärast 6 kuud, ei ole niisugune üle piiri minek mitte enam lubatud. Kauemat aega Wenemaal elawad wäljamaalased wõiwad wäljamaale reisimiseks Wenemaa wäljamaapassid wõtta.

Suured manöwrid Liiwi-, Kuura- ja Kowno kubermangus tulewad tänawu augustikuus.

Wõlausandjate kasude kaitseks tahetakse uus seadus kaubafirmade tarwis wälja anda. Uues seaduses saab ka niisugune punkt olema, et kaupluse wõi äri ülemineku korral uue omaniku kätte wana firma all uus omanik firma peal olewad wõlad ja kohustused enese peale wõtaa.

Wale-wõidulaenupaberid. Amsterdami Wene kindralkonsuliameti teadaandmise järele, mis Wene wälimiste asjade ministeriumisse saadetud, awaldab Eestimaa kuberner kubermanguajalehes kuulutuse, et mitmed petised Hollandi pangaasutused, milledel mingit kindlat alust ei ole, kõlawate nimede all, nagu „Hollandsche Creditbank", „Internationale Wissel en Effectenblank" Amsterdamis ja „Eissnar & Co." Haagis wale-wõidulaenupaberid wälja laotawad ja seda iseäranis hoolega wäljamaadel, kus rahwas wähem haritud, nagu Wenemaal, teha püüawad. Siin toimetawad nad Juudi agentide läbi petist äri peaasjalikult Lõuna- ja Ohtu-Wenemaal. Kindralkonsuliameti teadaandmise järele ei lähe ühtegi nädalat mööda, et konsuliametisse kellegi Wene elama poolt kaebtust ei tuleks, milles teatatakse, et üks ehk teine ülemaltähendatud firmadest neid petnud on. Sellepärast tuletatakse uueste meelde, et kõiksuguste wäljamaade wõidulaenupaberite sisseoomine ja müümine Wenemaal keelatud on.

Waljemad karistused hobusewargatele. Uue seaduse järele, mis Kõigekõrgemalt poolt tänawu 6. juunil kinnitatud, on nuhtlused hob. ja koduloomade warguse eest rohkel mõõdul waljendatud. Näituseks: kes hobuse warastab ehk meelega warastatud hobuse ostab, läheb õiguste kaotamisega 4—6 aastaks wangiroodu. Kui wargus mitme isiku poolt korraga ette on wõetud, lähewad süüdlased õiguste kaotusega 4—6 aastaks sunnitööle. Kui hobusewarguse niisugune isik toime pani, kes samasuguse teo eest juba ennem kinni istunud, siis läheb süüdlane 4—8 aastaks sunnitööle.

Maakonnaarstiks Haapsalu kreisis on doktor Aksel-Buck kinnitatud.

Sunduslikud määrused. Kuke alewis Rakwere kreisis on Eestimaa kuberneri poolt iseäralised sunduslikud määrused maksma pandud, mis puhtusesse ja terwishoiusse puutuwad.

Teadete korjamine prostitutsioni üle. Et prostitutsion linnades wäga suurel mõõdul kaswab, on sisemiste asjade ministerium prostitutsioni kaswamise põhjuste, tema wastu wõitlemise ja selle tagajärgede üle teadete korjamise ette wõtnud.

Endine Baltimaa kindralkuberner parun Möller-Sakomelski on 8. juulil Keisri jutul olnud.

Mereministri abiline abiadmiral Grigorowitsh sõitis eila õhtupoolikul jahtlaewa „Almase" peal Tallinnast ära.

Kohtukoda.

1. **Oma kohuste täitmata jätmise pärast** oli 9. juulil 3. jaoskonna rahukohtuniku juures tagawarawäelane Heinrich Kütt wastust andmas. Teda süüdistati selles, et ta tagawarawäelaste kogumise punkti mitte polnud ilmunud. Rahukohtunik mõistis teda neljaks päewaks aresti.

v. **Surmaotsus muudetud.** Pärnu kreisi mõisate rüüstamise asjas Mart Nõre üle tehtud surmaotsus on Peterburi sõjawäeringkonna ülemkomandöri poolt muudetud ja surmanuhtlus 15 aastaseks sunnitööks pehmendatud.

v. **Sõjakohtus mõistis** 10.skp. rannawahisoldatid Nikolai Kalaschnikow, Joosep Feodorow ja Iwan Garanin kaheks kuuks ja üheks nädalaks sõjawäewangi. Tähendatud kaebealused oliwad taluperemehe Lambuti käest kaks kana warastanud.

Tööstus ja kaubandus.

K. **Eesti kodu wäljapanemine.** Tallinna Eesti Põllumeesteselts wiimasel eestseisuse koosolekul kawatseti puutööde osakonnas wõistlust wälja kuulutada. Nimelt tahetakse Eesti laadis terwet majasisseseadet näitusele asendada, kus majariistad wõimalikult lihtsad, maitselised, otstarbekohased ja igale põllumehele kättesaadawad on. Tahetakse selle eest hoolt kanda, et peale majariistade, mis puust on, ka kõik muud majapidamise tarbeasjad igaüks oma koha peal oleksiwad ja Eesti kodust täieliku pildi pakuksiwad.

Lähemal koosolekul otsustatakse asi lõpulikult ära ja kuulutatakse auhinnad wälja.

Kool.

Tartu ülikoolist teatab „Düna-Ztg.", et uue rektori walimine rahwahariduseministeriumi poolt septembrikuuks on määratud — Eradotsent Endselin on Harkowi ülikooli wõrdlewa keeleteaduse ja Sanskriti keele eradotsendiks nimetatud.

Seltsid ja ühisused.

Eesti üliõpilaste korporatsioni „Sakala" põhjuskirjad on rahwahariduseministeriumis kinnitatud.

K. **Wäike-Maarja laenu- ja hoiuühisus** algab warsti oma tegewust. Normaalusel kokkuseatud põhjuskiri on kinnitatud. Wäike-Maarja põllumeesteselts, kelle liikmed peaasjalikult ka asutajad on, on omalt poolt 100 r. põhjuskapitaliks kinkinud. Osatähe suurus on 100 r.

Uus ühisus. Haapsalu kreisis, Sipa tulekahju korbadel wastastikku abiandmise seltsi põhjuskirjad on kuberneri poolt kinnitatud.

Segasõnumed.

Mustlased metsatöölistena. Uks mõis Wõnnu kreisis wõttis möödaläinud aastal mõned mustlased omale metsatöölisteks. Nagu nüüd „Dünt. Wehst." teatab, on tänawu tähendatud mõisas juba lgi 150 mustlast tööl. Hobusemees-mustlane teeniwat 2—2½ r. päewas.

v. **Rebased kurikegijatena.** 5. juulil teatas Purdi mõisa walitseja, et mõisa surnukabeli ukselukk ära on lõhutud. Järelwaatamisel kabelis leiti, et mitmed balsameeritud surnukehad puusärkidest wälja oliwad rebitud. Niisugust asja oli mõisa kärner juba 1908 a. tähele pannud. Selgus, et süüdlased keegi muud ei ole, kui rebased, kes läbi müüriaugu sisse oliwad tunginud. Kes luku ära lõhkunud, ei ole teada.

Wist jällegi üks „Asew". Waremalt seisis Saksa lehtede järele meie lehes järgmine sõnum:

„Teiste wenelastega Stockholmis kinniwõetud Eesti lehtede kirjasaatja agent Eduard August Ornet on awaldanud, et hiljutise kõrgete isikute wiibimise puhul Stockholmis sealsete Wene rewolutsionäride hulgas elu kallale tungimise plaanisid sepitsetud. Selsterowitsh ja Serhan — mõlemad ka kinni wõetud — pidanud paadi muret'ema, need ei ütle ennast aga sellest asjast midagi teadwat. Ornet seisnud anarhisti Wangigo, kes kindral Beckmanni maha laskis, elawas läbikäimises. Ornet on 1883. a. Liiwimaal sündinud ja 21. okt. 1903. a. Stockholmi tulnud, kusjuures tal Peterburist Aleksander Tibanose nime pealne pass ligi olnud."

Et Orneti wõi Tibanose nimelisest kirjasaatjast Eestis keegi midagi kuulnud ei ole, ja asi ka muidu iseäralik näitas, awaldasime kahtlust, kas selle juhtumise juures jällegi mitte mõne prowokatorlise sahkerdamisega tegemist ei ole. Nüüd tuleb meile ühe Tibanose nimelise isiku kohta järgmine kiri:

Mina sain Tallinnas 1906. a. kewadel kellegi Eduard August Orno'ga tuttawaks. Ta oli õige meeldiw inimene ja oskas igaühega sõbraks saada. Astus Tallinna seltsides „Estonias", „Lootuses" ja mujal kui naljalaulude laulja näitleja üles, pani sellsamal suwel ka Rapla alewis tuletõrjujate saalis pidu toime, mina tõlkisin ja tegin temale mitmed kupleed. Ametis oli Orno Toompeal kubermanguwalitsuses, aga igal pool oli ta, kui „punane" poiss tuntud; käis ikka proklamatsionidepakk hõlma all, mida ta oma tuttawate hulgas wälja laotas. Sügise poole hakkasiwad aga jutud liikuma, et ta prowokator olla. Kord saanud ta Piirital prowokatori pähe peksa ja Kaarli kiriku promenadil lastud tema peale (mis ta ise siin mitmete oma sõprade wastu ütles) mitu pauku, mis aga mitte pole trehwanud. Ukswahe otsinud ta siin Arseni Kaptjuhi („Pamjat Asowa" asjus maha lastud) taga, tähendades, et see ennast peitma peab; tema tahtwat Kaptjuhi hoiatada, juhatatagu teda tema juurde. Orno näpunäidetel wõetud ka Harju uulitsal 1906. a. weebruarikuul salatrükikoja asjus Wiljandi kreisi Imawere walla talupoeg Juhan Jaagu poeg Puhk kinni. Puhk'i ema sõitis Riiast siia, kellegi K. juurde, kes temale tähendas, nagu kusagil ametlikus aktis seisab:

„Ma tunnen seda Tallinna shandarmiwalitsuse agenti, kes teie poja kinni laskis panna, ja see oleks teatud maksu eest walmis teda kaka wabastama." Teisel õhtul ilmuund siis Orno sinna ja nõudnud Puhk'ilt 1000 rbl. Naisterahwal pole aga nii suurt summa olnud ja sellepärast on Orno 250 rbl. leppinud, mida naisterahwas wälja maksnud. Muidugi ei wabastanud Orno noort Puhk'i mitte wangist, waid, nagu lugejad weel mäletawad, mõistis kohtupalat 1907. a. Puhki ühes teistega kindlusewangi. Rooremehe isa andis aga rahukohtusse Orno peale kaebtuse sisse, ja 4. jaoskonna rahukohus otsib praegugi weel Ornot kui rahawäljapetjat taga. Tähendatud kohtuasi kui ka mõnede isikute arwamine, et ta prowokator on, sundis Ornot Tallinnast lahkuma. Oma tuttawatele saatis ta Riiast, Peterburist, Kroonlinnast, Läbawist ja Helsingist kirjasid ja wiimaks hakkas ta Rootsimaalt Wisby saarelt eestikeelsele Saksa lehele „Noorus'ele" Aleksander Tibanos nime all sõnumeid ja kirjeldust saatma, mis ta kõik „Eda" nime all palus awaldada ja awaldatigi.

1907. aasta suwel sõitsin ma Tartusse ja Orno tuli mulle uulitsal wastu. Minu küsimise peale, mil ajal ta siia tulnud, tähendas ta, et tema kui rewolutsionär siin salaja ja walenime all elada, nagu ma tema passide pealt, milledest üks Rootsi ja teine Wene keeli oli, nägin, oli ta Kroonlinna elanikuna üles tähendatud, ja Tartus astus ta „Taaras", „Bürgermusses" ja mujal, kui hea kupleelaulja ja näitleja üles. Tartus elas ta Peterburi uulitsal nr. 19, Eduard Jourle (tartlased kutsusiwad teda lihtsalt Jorleks) nime all ja Jürgenstein-Laasi protsessis nimetatakse teda kui tunnistajat. Et Puhk Tallinnas minult tema adressi sai ja Ornol weel peale selle teotamise eest wastust tuli anda, kadus ta ka Tartust 1908. a. märtsikuu hakatusel ja tuli nüüd kui Tibanos ja Ornet Stockholmis awalikuks.

Eduard August Juhani poeg Orno-Jourle-Tibanos-Ornet (kõikide nende nimede peale oliwad temal passid). on 26- wõi 27-aastane Tallinna kreisi Keila walla talupoeg ja kord on ta ka siinses uurimisewangimajas kirjutajaks olnud. Ta oskab mitut wangide salakirja lugeda ja peale Eesti, Saksa ja Wene keele oskab ta ladusalt Soome ja Rootsi keelt rääkida ja kirjutada ning natuke ka Inglise keelt. S.

Nii kiri.

Arusaadawalt on Ornet wõi Tibanos Stockholmis tõsise rewolutsionärina kinni wõetud.

v. **Jälle trahwitud.** Eestimaa kuberner on „Wirulase" toimetajale Jaak Järwele jälle 100 rubla rahatrahwi ehk 8. skp. aresti määranud Hartingi asjas „Wirulase" 146. numbris s. a. äratrükitud „Berliner Morgenpost'i" telegrammi äratrükkimise pärast.

See teade toodi üks kuu õhtal ametlikul teel toimetusesse ja tähendati selle juures, et pealepandud rahatrahw järgmisel päewal kell 12 makstud peab olema jne. Et J. Järwel milgi tingimisel aega ei olnud aresti minna, siis sai rahatrahw 9. skp. ära makstud.

v. **Kolerahaige** Kauschki on, nagu wälja tuleb, „pimeda sõitjana" Gatshinast Baltiskisse sõitnud.

Kreisiülem on ühes kreisiarstiga Baltiskisse sõitnud, et abinõusid, mis kolera wastu tarwitusele wõetud, oma silmaga tähele panna ja linna puhtuse poolest üle waadata.

Märgukiri joogikohtade asjas. Tallinna metallitööliste ühisuse nõukogu on, nagu „Pet. Teat." teatab, otsuseks teinud Tallinna linnawolikogule järgmist märgukirja saata:

Tallinna linnawolikogule!

Tallinna metallitööliste ametiühisuselt.

Joogikohtade kinnipanemise kohta omal ajal määruseid tehes jättis linnawolikogu üks tähtsa küsimuse lahtiseks, nimelt: kangete jookide müügikeeld lõunatundidel. Kuna kroonuwiinapood lõunatundidel, kella 12—2, kinni peetakse, töötawad eraettewõtted, nagu õllepood, trahterid jne. külma rahuga edasi, seda kohutawat mürki, alkoholi, rahwa sekka laiali laotades. Alkoholi häwitaw mõju rahwa terwise ja hea käekäigu peale, mille all tööliste klass kõige enam kannatab, on wististe igale arusaajale inimesele tuntud — ja sellepärast katsutakse terwes kulturailmas tema laialilaotamisele ikka enam ja enam piirisid panna.

Sellest seisukohast wälja minnes soowitab Tallinna metallitööliste ametiühisuse nõukogu, ennast nimetatud ühisuse loomulikuks asemikuks lugedes, et Tallinna linnawolikogus joogikohtade kinnipanemise kohta käiwad määrused kõige lähemal ajal selles mõttes täiendatud saaksiwad, et kõik kangete jookide müügikohad lõunatundidel kinni oleksiwad.

Rewolutsioniaastatel surma saanud. Saksa lehtede teatel on rewolutsioniaastatel Läänemere kubermangudes 82 sakslast surma saanud. Politseiametnikka, sõjawäemehi ja wangimajade ametipidajaid on surma saanud 179 ja haawatud 487. Surmasaanute seas on 11 ohwitseri, 75 soldatit, 87 politseinikku, 10 shandarmit, salapolitseinikku ja wangimaja teentjat. Riia linna kohta üksinda tuleb 41 isikut, kes surma saanud.

Eesti Asew. „Postimees" teatab Rootsi tööliste erakonna häälekandja „Social-Demokraten'i" järele, et Stockholmis kinniwõetud Ornet muud ei ole, kui Wene salapolitsei teenistuses olew warjunimeline isik.

Õnnetused ja kuriteod.

v. **Tulekahju.** 3. juulil põles Mäetaga wallas küün maha, kus rentniku Ludwig Kase warandus sees oli. Kahju on ligi 400 rubla. Arwatakse, et tulekahju süütamise tagajärjel on tekkinud. Süütamise kahtluse all on sulane, kes rentnikult 335 rubla raha ära oli warastanud ja süütamise läbi oma kuriteo jälgi ära tahtis kaotada.

Kahel wiisil.

„Päewaleht" leiab praeguste hariduseseltside põhjuskirjad „laialdased" olewat ja soowitab tööde jaotamist.

„Tallinna Eesti seltskonnas on wiimasel ajal mõte liikuma saanud, et siin Eesti keskkool tuleks käima panna. Kellel meie rahwa hariduse kohta arusaamine ei puudu, sellel ei wõiks niisuguse kooli tarwiduse üle mingisugust kahtlust olla. Küsida tuleb ainult, kudas Eesti keskkooli elulekutsuda ja ülewal pidada?

„Kõrgemat haridust läheb igaühele, jõukale kui kehwale tarwis, ja wiimasele weel enamgi kui esimesele. Aga seni kui kõrgema hariduse korraldamine eraettewõte on ja see ettewõte wäga tugewaks ei ole kaswanud, sundawad harilikult ainult jõukamad wanemad omalastele kõrgemat haridust anda, kui rahwakoolist saadakse. Kui seda silmas pidada, siis ei ole sugugi ime, et paljud Eestimaa Rahwahariduseseltsi liikmetest keskkooli asutamise wastu seisawad. Selles seltsis on kaunis rohkeste niisuguseid inimesi, kellel mingit wõimalust ei ole oma lapsi keskkooli panna. Arusaadaw on sellepärast, et see nendele ei meeldi, kui suur hulk seltsi jõust ettewõtte peale kulutatakse, millest nendele mingit tulu ei tule. Nemad nõuawad hariduseseltsilt niisugust tegewust, mis iga üksiku inimese hariduspüüetele wastu tuleks — üleüldise hariduse edendamist.

„Kuid ega sellepärast kooli asutamise mõte tarwitse kõrwale jääda.

„Wabatahtlikkudel ühisustel on terwes seltskonnas see alus, et ainult need kaasa tulewad, kes kaasa tunnewad. Küsijata oleks rahwahariduseseltsis selle üle waielda, kas keskkooli asutada wõi mitte.

„Asi on üsna lihtne. Kes Eesti keskkooli käimapanemist praegu tarwilikuks peawad, astugu kokku ja asutagu iseseiswa kooliselts."

Selles tähelpanemisewäärt hoolitsemine „ainult jõukamate" wanemate eest, „kes oma lastele kõrgemat haridust suudawad anda." Ja selle hoolitsemise otsekoheseks tagajärjeks — kui mõtet teoks tegema hakataks — oleks see, et „jõukamad wanemad" hariduseseltsist lahkuwad ning selle seltsi nendele jätawad, „kellel mingit wõimalust ei ole oma lapsi keskkooli panna." (Õigust ütelda: suurem osa jõukaid wiibib juba „Lastekaswatuseseltsi" asutamisega hariduseseltsist ära, nüüd tuleb järg nende jõukate kätte, kes weel järele on jäänud. Ja see on ka juba nähtub: suurem osa nendest, kes Lastekaswatuseseltsi lükkiwad, panewad hariduseseltsi, nii ütelda, nagu boikoti alla.)

Aga päew hiljem waatab seesama „Päewaleht" rahwahariduse küsimuse peale sugu teisel wiisil.

„Palju wähem kui mõnel suurrahwal, on meil, eestlastel, jõudu raiskamiseks. Ainult siis jõuame edasi, parema järje poole, kui igaühte püütakse tugewamaks teha. Mõnede üksikute hea käekäik jätab rahwahulkade seisukorra muutmataks. Seet isegi rahwa hariduslised püüded ei saa meil edasi, kui nad ainult üksikute jõukamate inimeste kanda jääwad. Suurte rahwaste juures jõuawad „ülemised kümme tuhat" oma kunsti ja kirjandust ülewal pida; meil ei suuda nad seda mitte, waid kui Eesti waimliste püüete kaswamisest wõib juttu olla, siis ainult terwe rahwa toetusel. Eesti kultura peab rahwalikum olema kui suurrahwaste kultura, ainult siis wõib tal tulewikulootusi olla."

Kudas saab aga kultura siis rahwalikum olla, kui jõukamad inimesed nende hulkade seast, ütleme jälle, „kellel mingit wõimalust ei ole oma lapsi keskkooli wiia" (nagu „Pwl." üks päew waremalt ütles) „iseseiswalt" tööle pandakse?

Telegrammid.

9. juulil.

Tulekahjud.

Sõsranist. Sõsrani-Wjasma raudtee weduritedepoo hoone, suur kiwist ehitus, põles maha. Wedurid, peale ühe, saadi ära peasta. Kahju on õige suur.

Peterburist. Kell 2 öösel peales Tentelewi keemiawabrikus tuli lahti, millele alles täna kella 1 ajal päewal lõpp sundeti teha. Tuli algas tooreste materjalide ladust. Põlemise ajal sünnitas 300 puuda beasoli suure plahwatuse: neljakordne maja langes hunnikusse, kuna maja katus 150 sülda eemale lendas. 31 tuletõrjujat-töölist saiwad raskeid wigastusi ja tuletõrjujate peamees raskeste haawata. Uks tuletõrjuja jäi leekidesse ja põles ära. Tulehaawu saiwad ka mitmed ajalehtede kaastöölised, kes tulekahju waatama oliwad tulnud, nende seast üks õige raskeste wigastatud. Kahju arwati 250.000 rbl. olewat.

Sõjawäed Tabrise all.

Tiflisist. Et meie Tabrise wäesalga elutingimisi kergendada, saatis meie Kaukasia ohwitseride ökonomiaselts siit oma osakonna Tabrise alla laagrisse.

Uue schahi troonile astumise puhul

sai Tabrise linn omale pühapäewakuju. Lasti 101 suurtükipauku. Uulitsad on rahwuslikste lippudega ehitud ja kaunistatud. Tuhanded inimesed liikusiwad terwe päewa jooksul endshumeni ees, kus orkester mängis. Ohtul oli linn mitmewärwiliste illutuledega kaunistatud.

Kolera.

Peterburis on öö-päewa jooksul 52 inimest haigeks jäänud ja 31 ära surnud, haigemajades on weel 799 haiget.

Streik.

Feodossiast. Eksporterite läbirääkimised sadamatööliste artelliga lõppesiwad tagajärjetalt — ei saadud kokku leppida. Wagunid seisawad tühjendamata.

Rahwahariduse heaks.

Smolenskist. Isikud, kes oma nime ei taha awaldada, annetasiwad Roslawi semstwole rahwahariduse heaks 50.000 rubla.

Wangistamised.

Warschawist. 12. juunil pandi Kjeltse juures kindral Saltini elu kallale kippumine toime. Selle sündmuse tagajärjel oliwad läbiotsimised, mille puhul 80 inimest wangi wõeti. Uhtlasi leiti heaste sisseseatud salatrükikoda.

Liikumine ja uue kuninga wäljakuulutamine.

Simlast. Uks kohalikkudest Afgani lehtedest tõendab seda fakti, et harulbasedt elaw kauplemine sõjariistadega kergendab märksa emiri ja üleüldse Kabuli wõimude ülesannet afganlaste ja naabrirahwaste sõjariistadesse panemise. Suured hulgad uuesisteemilist püssisid saadeti Kabulist Afgani sõjawägede tarwis Herati ja teistesse sõjawägede asumise kohtadesse. Emir kergendas sõjariistade walmistamise wabrikute tööliste palka ja awaldas nendele selle üle oma rõõmu, et wabrikutes wäga häid tulerrista on walmistatud. Naabrirahwad püüawad niisamuti enestele häid sõjariistu muretseda. Diris oliwad mõnede rahwasugude wahel sõjariistus kokkupõrkamised. Mulla Powindah, kes Makinis üles astus, kuulutati tema austajate poolt, keda umbes 8.000 inimest on, kuningaks.

Pidupäewad Konstantinopolis.

Konstantinopolist. Siinsed lehed terwitawad südamlikult Bulgaria üliõpilasi, kes — neid on üleüldse 800 — konstitutsioni aastapäewaks siia tuliwad. Uhtlasi pühitsewad [illegible] Persia saadik awaldas täielikku usaldust Wenemaa wastu ja ütles, tema uskuwat kindlaste, et Wenemaa teeb Persias need kohad puhtaks, kus kord jalale on seatud. Scheih-ul-islam awaldas üleskutse walmunikkudele, milles rahwast rahule ja ühinemisele üles kutsutakse.

Tulekahju.

Odessast. Siin põlesiwad Maslo-were wiinadewalmistamise seltsi magasin, ladu ja kontor maha. Kahju on 100.000 rubla.

10. juulil.

Parisist. Fallieres tegi 9. juulil Bryn'ile ettepaneku, et see uue ministritekabineti kokku seaks. Bryn annab wastuse 10. juulil.

Tabrisest. Konsulitekorpus ja kindral Snarski ühes wäeosade ülematega ning Europa kolonide asemikud wiisiwad ajutisele kubernerile palees Alakanile schah sultan Ahmedi troonile astumise puhul ametliku terwituse.

Wienist. „Corresp. Bureau'se" teatatakse Belgradist: Eraviisil saadud teated ütlewad, et kuningas langenud teel Krumowitsist Nibanskisse sõites kaks korda minestusesse. Kuninga terwis on üleüldse halb.

Peterburist. Hommikul langes Nadjeshdaja uulitsal üks ehitamisel olew maja kokku, mille juures ehitusetöölised waremete alla jäiwad. Ohwrite arwu ei ole weel teada saadud.

Peterburist. Sissilangenud maja waremete alt saadi kaks surnukeha kätte; üleüldse puuduwad tööliste seast 40 inimest, kes arwatawaste surma saanud.

Riiast. Ammu tagaotsitud kurjategija kinniwõtmisel tõusis wastastikune tuleandmine. Kurjategija, kes 1906. a. kaks linnawahti ära tappis, Moskwa ülikoolis riisumisest osa wõttis ja pärast wahi alt ära põgenes, laskis ka nüüd ühe linnawahi maha, langes aga ka ise püssipaugu ohwriks.

Tiflisist. Sõjawäeringkonnakohus mõistis ühe kaupmehe riisumise asjas (kaupmees wiidi rööwlite poolt lunastusehinna wäljapressimise mõttega) 6 inimest poomisesurma.

Keelatud kraami leidmine.

Tiflisist. Plahwatuse tagajärjel, mis selle maja pööningul juhtus, kus Tiflisi krediitühisus kontoris on, wõeti politsei poolt maja läbiwaatamine ette. Läbiotsimisel leiti sõjariistadeladu, mille juures põlenud paberituhk maas oli. Ladus oli kaks kasti dünamiidipadrunit pommide tarwis ja palju rewolwrining püssipadrunit, kuus kotitest suitsuta püssirohtu, pommide osasid ja mitmesugust lõhkeolluste materjali. Pärastisel otsimisel leiti weel kaks puuda trükitähti, rewolwrid, püssid, kuus kasti kuulisid, mis 2 puuda kaaluksiwad, naelu, pommiwalmistamise osasid ja blankisid; siis weel sõjariistade kandmise luba Tiflisi kuberneri ja kindralkuberneri petsatiga ja Karsi oblasti sõjakuberneri tunnistus selle kohta, et tunnistuse omanikul õigus on 10 püssi pidada. Otsimine kestab edasi. 4 inimest wõeti wangi.

Kange marn.

Pensast. Kohalikust kreisist läks kange torm rahesajuga üle; maa pikkas, kus torm möllas, oli 80 wersta ja laius umbes 10 wersta. Siit wajus torm ja rahesadu naabrusesse olewasse Gorodishtshe kreisi. Wiljapõllud on sootuks häwitatud. Wiletsus on kolesuur. Kuberner sõitis koha peale.

Kolera.

Arhangelskis jäiwad kolerahaigeks 13, suriwad ära 7 inimest.

Kostromast teatatakse, et Kineschma ja Jurjewetsi kreisides esimesed kolerasse haigeksjäämised ette on tulnud.

Moskwas wiidi haigemajasse üks Peterburist tulnud kolerahaige.

Hispanlaste kaotused.

Madridist. Ametlikkude teadete järele on hispanlased lahingutes 7. ja 8. juulil 33 meest surnutena ja 59 haawatutena kaotanud.

Kolera.

Peterburis jäiwad öö-päewa jooksul haigeks 71, suriwad ära 25 ja terweks saiwad 43 inimest, haigeid on üleüldse weel 845.

Agramist. Riigiäraandmise protsess. Kolm kaebealuste kaitsjat mõisteti distsiplinarkaristuse alla. Ameerikas on süüdistatawate heaks 30.000 dollarit kokku korjatud. Prantsuse ajakirjanduse asemikud saatsiwad Ungria kogudele telegrammid, milledes palutakse süüdistatawate poole hoidwat seisukohta wõtta.

11. juulil.

New-Yorgist. Torm ja rahesadu, mis Texasest üle läks, tegi palju kahju. Hoostoni linna telegrafiühendus teiste linnadega on sootuks rikutud. Kuni senini on tormi ohwritena 18 surnut ja 20 raskeste haawatut leitud. Kahjud ulatawad üle miljoni dollari.

Saratowist. Kusnetsi kreisi kolme walla piirkonnas möllas kange torm ja sadas rahet, mis wiljapõllud ära rikkus ja hooneid ning aedasid laastas. Ka inimesed saiwad wigastusi.

Kolera.

Nowgorodist. Siin tuli kolerasse haigeksjäämist ette.

Schawli kreisis jäi üks inimene haigeks, kuna ennemalt haigeksjäänud lunkastor ära suri.

Arhangelskis jäiwad haigeks 7 ja suriwad ära 2.

Nõudke paberossid
„FAMOS"
10 tükki 6 kop.
pikad paberossid
Ottomanni wabr., Peterburis.

Narwa sõnumed.

◆◆ **Kolera ajaks on Narwa linn** oma alewitega 7 jaoskonda jaotatud. Igal jaoskonnal on oma arst ja terwisehoiu-hoolekandjad. Jaoskonnad on järgmised:

Linnas, 1. jaosk. Westerwalli uulitsast, kuni Narowa jõeni. Arst: P. P. Rinne, Westerwalli uul., Hlopotowi majas.

2. jaosk. Westerwalli uulitsast, kuni walli-kraawini ja Peetri alew, Tallinna maanteelt põhjapoole, kuni Rakwere uul., Narwa alewis. Arst: W. J. Kletshetow, Wiru uul., Shilowi majas.

Peetri alewis.

3. jaosk. Tallinna maanteest lõuna poole, kuni 5. ja 7. uulitsateni ja Soldina mõisa maani. Arst: Kakubowskaja-Bõlowa, Peetri alewis 6. uul. Rusta majas.

4. jaosk. 5. ja 7. uul., Soldina maast peale, kuni raudteeni ja Juhkenthali rajani ja Peetri platsist kuni Narowa jõeni. Arst: L. W. Kretzer, linnas, Suures uul. Tsitowitshi m.

Narwa alewis.

5. jausk. Narwa alew. Arst: E. K. Siegel. Rüütli uul., Sutthofi m.

Iwani pool.

6. jaosk. Jamburi maanteest põhja-ida poole, kuni kroonu-hospidalini. (Hospidali ja Peterburi uulitsad ja Narowa jõerand. Arst: A. J. Tokelin, semstwohaigemajas.

7. jaosk. Jamburi maanteest linna-lääne poole, kuni linna rajani. Arst: Loomaarst S. A. Linnitshenko, Westerwalli uulitsas, Nowitski majas.

◆◆ **Linna uulitsate walgustamine** pidi 10. juulil pakkumise teel wälja antama, et aga kõigest üks pakkuja oli ilmunud, ei tulnud wäljapakkumisest midagi.

◆◆ **„Estonia" teatri näitlejannaks** minewat, nagu kuuleme, Narwast neiu Peetson, kes kauemat aega „Wõitleja" näiteseltskonas tegew oli. Temaga kaotab „Wõitleja" ühe oma paremateст näitlejatest.

◆◆ **Adwokat Strandmann,** kes hiljuti Narwast ära Tartusse läks, asuwat ühes adwokat A. Peetiga Tallinnasse, kus nad üheskoos kohtuasju ajama hakkawad.

◆◆ —Er.— **Kardetaw mäng.** Juhkentali augus oli pühap. 12. juulil poisikesi näha, kes püssirohuga plahwatusi tegiwad. Nagu näha, tarwitawad nad püssirohu asemel tuletikuweewlit, panewad seda plektoru sisse ja siis süütawad pealt põlema. Nõnda mängides wigastas üks poisikene oma parema käe sõrmed ära. Wanemad peaksiwad sarnase mängu järele waatama, seeläbi wõib ka suurem õnnetus juhtuda.

◆◆ **Tsirkus kolib.** Peale õnnewõitude lo[illegible] keeldu oli ka tsirkuse äri meie linnas [illegible] „[illegible]mbanud" [illegible] rahwast [illegible]ed" ilma [illegible] — Eila tõmmati juba riidest katus maha. Saawad ehk narwalaste taskud nüüd weidi puhata niikaua kui sügise poole jälle mõni uus tsirkuse wõi muu selletaoline „hädaoht" tuleb.

◆◆ **Õnnetus.** 9. sip. õhtul kukkus linna weepumba lähedal, järsult jõekaldalt üks lehm, kes seal rohtu sõi, alla jõkke. Ta oli tulekahjusarwest kohutatud jooksma hakkanud. Loom tõmmati weest wälja, aga oli sedawõrt wiga saanud, et omanik ta sealsamas ära tapris.

◆◆ **Tulekahju.** 9. sip. õhtul kella 7 ajal tõusis Pihkwa uulitsas, Normaki majas, nr. 103 tulekahju. Majaperenaine oli wälja läinud, selle aja sees oliwad pliita alt sõed maha kukkunud, misläbi seina peal olewad riided põlema hakkasiwad. Tuli jõuti enne tuletõrjujate kohale jõudmist ära kustutada. Maja ja warandus oliwad kinnitamata. Kahju suurus 60 rubla.

◆◆ **Röövimine.** Reedel, 9. sip., õhtul kella 11 ajal tungisiwad Iwani pool, Soldati uulitsal, kolm kelmi ajalehemüüja J. Trepuse kallale. Röowlid kiskusiwad tal uuri taskust ära ja otsisiwad ka raha, mida tal õnneks seekord kaasas ei juhtunud olema; sellejärele paniwad nad jooksu. Juhtunud kallaletungimine sündis üsna T. oma korteri lähedal, mõnikümmend sammu sellest eemal. Röõwlid on teatud ja arwatawaste saadakse nad kätte.

◆◆ **Tüli, ja lõpuks surm.** 9. sip. õhtul kella 11 ajal tuliwad Iwani pool, Hospidali uul. Mihail Osipow ja tema wennapoeg Aleksei Osipow purjus olekus koju, Romanowi majasse. Siin läksiwad nad perekonna-asjade pärast tülisse, kus juures Mihail Osipow keiwaga oma wennapojale käe peale lõi. Selle järele läksiwad nad „Londoni" trahterisse, kus nad jälle tülisse läksiwad ja sealt wälja aeti. Sealt koju tulles jooksis Aleksei Osipow oma korterisse, wõttis sealt sulenoa ja lõi sellega oma onule neli rasket haawa. Onu wiidi semstwohaigemajasse, kus ta ära suri. Mõlemad oliwad naisemehed, kumbagil oli kolm alaealist last ja mõlemad oliwad palgiparwetajad. Aleksei Osipow pandi kinni.

Wäike reisilugu.

II.

Kunda wabriku juurde wiib Rakwerest raudtee, kus ka inimesi edasi tagasi sõidutab, muidugi teada, mitte wõeraid. Maksu ei ole sõidu eest mingisugust, kui kopika ehk kaks maha arwame, mis sisseastumise puhul ühte plekk-karpi pandakse ja mille sisu sõjas surma saanud soldatite leskede ja waestelaste heaks minna. Mõned hukkaläinud hinged seletawad aga, et karbikese sisu mujale minewat.

— Mine tea.

Kundasse sõitjaid kogus kaunis salgake.

Wiimaks lasti wagunitrepp alla ja sissesronimine algas. Sõiduwagun ei ole muud midagi, kui harilik kraamiwagun, kus sõitjad kraamikastide ja mõnede pinkide peal, mis sinna pandud, aset wõtawad. Sest aga ei ole wiga, peaasi kui edasi saab, sest Kundasse on Rakwerest raudteed mööda 18 wersta.

Ka mina astusin ülesse, kuid trepi peal peatas mind isik, kes karpi käes hoidis.

„Kuhu teie sõidate?"

„Kunda, ikka Kundasse."

„Kelle juurde sinna?"

Ma nimetasin oma tuttawat, kelle juurde sõitsin ja astusin wagunisse.

Mees pomises midagi, mis nagu: „peaks enne mõtlima" jne. käis, mina aga olin juba sees ja ei mõtelnudgi enne Kundat wagunist wäljaastuda.

Wiimaks kõlas wile ja sõit algas.

Ma silmitsesin oma kaasreisijad. Oli harilik lihtrahwas, kes rahulikult waigal istusiwad, üks mehekogu, halli mütsiga ja pika wurrudega ei kärsinud istuda. Ta oli tuule poolt waguni ukse laiali pingutanud ja waatas uudishimulikult awanduse wahelt wälja.

Winge läbikiskuw tuul, mis selle läbi sündis, pani wagunis istuwate naisterahwaste juuksesalgad lehwima ja puhus neile nätku, nii et nad silmi krimpsutasiwad. Mees aga waguni ukse peal uurib Jumala loodust ja ei tee sellest wäljagi, et kaasreisijad tema uudishimu üle pahandawad. Keegi palub ust kinni lükata, mees ei mõtlegi seda asjalikku palwet täita, wahib ja wahib, nagu tahaks ta oma lolli uudishimu põhjani kustutada, kannatagu läbilõikawa tuule all kaasreisijad nii palju kui tahes.

Täieline matsi tüüpus, arusaamata ja tõrges.

Enne kui pärale jõudsime, peatasime paaris kohas, kust wedur wahepeal paewagunisi paemurrust juurde wõttis. Kahetunnilise sõidu järele jõudsime wiimaks Kunda wabriku juurde, kust igaüks oma kimpsu-kampsudega minema pistis.

Kunda tsemendiwabrik asub tuttawa Lontowa sadama lähedal, Kunda jõe ääres, kus ilusatest wäljawaatedest puudu ei ole. Org, mille põhjas jõgi wuliseb, on sügaw, tema kaldad on järsud liiwast ja sawist koos. Iseäranis ilusad on nad direktori (Põõgi) pargi juures. Kaldal seisab lossisarnane direktori-maja ja peaaegu tema kohal all sügawas orus seisab wabriku elektrimaja, mille jõud traati mööda üles wabrikusse juhitakse, kus ta orjama pandakse: nagu paasi peeneks jahwatama, kiwa tõstma ja m. m. Elektrit sünnitakse seal turbini läbi, kes kahte suurt elektrisünnitajat käima paneb.

Tsementi tehakse sinisawist ja paedest, mida esiteks kuiwatatakse, peeneks jahwatatakse, põletatakse ja siis jälle uueste peeneks tehakse. Selle toimetuse jaoks on weskid ja põletusahjud oma isewärki korstnatega, mis nagu määratumad suured püsti pandud kindluse suurtükid eemalt wälja näewad. Ühel wabrikuhoonel on säherdusi kollisi terwe neli tükki, kes teistega ühes taewast nõgistada katsuwad. Need on nõndanimetatud „patendid" (põletisahjud), kus põrgu kuumus sawi ja kiwi kõigest maapealsest patuporist ära seletab.

Järgneb.

Kodumaalt.

st. **N. Jõesuust.** Sadama tööstus ei ole siin tänawu sugugi nii hiilgaw, kui kewadise kõmu järele arwata oli. Et siia sel aastal mitmed uued kontorid asutati, kes töölisi kauplewad, siis pidi—et asja hästi juurendada — ikka kõmu tehtama. Näituseks olla üks kontor Narwas teate käima pannud, et Jõesuu sadamas sadanded inimesed kolmerublalise päewapalgaga tööd wõiwad saada. Mis wõib weel tõmbawam olla, kui niisugune palk? Selle järele hakkas siia inimesi kokku woolama ja paljudele läks ka õnneks töödgi saada, aga seda ei olnud kauaks. Kui kewadised kiired, s. o. esimene hulk aurulaewu siit ära oliwad läinud, jäi töö wähemaks ja kontorid hakkasiwad aga weel „omasid" tarwitama. Kui nüüd aeg jne. kõik arwesse panna, mis siin tööle kaubeldes ära kulus, siis ei teeninud keegi kolme rubla päewas, küll aga 120—150 kop. Et siin tööliliste korterisi ka naljalt saada ei ole, siis läks elu paljudele wäljakannatamataks ja suurem hulk hakkas jälle oma endiste elamise- ja teenistusekohtade poole tagasi wõõrama. Wana sõna: „kus meid ei ole, seal on ikka hea," maksab ka tänapäewgi.

◆◆ Siin on wiimastel aegadel wäikesi wargusi hakatud ajama, nii et suwitajad nüüd, kus ööd pimedamaks hakkawad minema, sarnaste kutsumata wõeraste pärast ilma rahutumaks jäiwad. Loodetawasti saab ehk nüüd asi paranema, sest üks wangimaja kasuwandik on kahtluse all kinni nabitud.

Sõgumusest. Maa hindamine. Püssi wallamaja seisab Püssi mõisa päralt olewa maa peal. Püssi mõis on majorat-mõis, ja tema järel olewad talukohad üksik rendikohad. Wallamaja all olew maatükikene on ühe rendikoha küljest wõetud ja selle eest alandab mõis selle rendikoha pidajale renti 11 rubla aastas. Tänawu talwel tegi Püssi walla wolikogu otsuseks seaduslikul teel tarwilikku osa maad (¹/₄ dessät.) mõisa maast walla omanduseks ekspropriierida, sest minewal sügisel tehti wallale ettepanek suurewat kooli, kas ministeriumi- ehk linnakooli kursusega asutada, aga koolile on ju platsi tarwis ja seda mõeldi wallamaja küljes olewast maast saada. Nüüd on asi nii kaugele edenenud, et maa ostmise wõimalus wallale (wastu Püssi mõisa omaniku tahtmist) Tallinna ringkonnakohtu poolt on kindlaks tehtud. 6. juulil s. a. oli ringkonnakohtu liikme von Lerche eestwõtel maamõetja ja hindamisekomisjon kohale kutsutud. Maa hindajateks oliwad kolm lähedal elawat mõisnikku ja kolm talupoega, kes mujal waldades hingekirjas on. Maa hindamise juures tuli aga weider nähtus awalikuks: maatükk, mille suurus 1528,66 ruutsülda, s. o. ligi 4 wakamaad wõi ²/₃ dessätini, on hinnati mõisnikkude poolt 1147 r. (loe üks tuhat üks sada nelikümmend seitse rubla) maksma, kuna seesama maatükk talupoegade poolt 212 kuni 253 rubla maksma hinnati. Miks mõisahärrad maa nõnda kalliks hindasiwad, on arusaadaw: nad peawad ju oma seisuse kasusi silmas ja teiseks kardawad nad ka, et selle maa peale „Wene kool" ehitatakse, mida nad nagu hirmutawat tonti püüawad eemale tõrjuda. Saab näha, kuidas kohus seda asja korraldab. Wallal jääb õige soolane olema, seda maad omandada, kui mõisnikkude hindamist rohkem silmas peetakse

im.

Waiwarast. Näitemüük. Pühap. 28. juunil pidas Waiwara põllum. selts Kannukas, tuletõrjujate uue maja juures näitemüüki, mille sissetulek ühise seltsimaja ehituse heaks oli määratud. Näitemüügi toimetanijad oliwad ettewõtte kordaminemiseks palju tööd teinud ja waewa näinud, näitemüügi plats oli ilustatud jne. Näitemüügi päewal oli taewas pilwine ja hirmutas wihmaga, mis läbi aramad tulijad kodu jäiwad. Tuul pillutas aga pilwed laiali, nõnda kogus pidupla ts inimesi täis. Muusikalist lõbu pakkusiwad puhkpillide koor ja Karskuseseltsi laulukoor hra Rutoffi juhatusel. Wahepeal püüdis wihm pidu takistada, mis ajal pidulised ja asjad tuletõrjujate majas aset leidsiwad. Warsti läks aga wihm üle ja hea pidutuju kestis hilja õhtuni edasi.

—a—

Uuemad sõnumed.

Teheranist. Kaswinis pühitsesiwad walitsuse esitajad ja rahwuslaste ühisus suure rahwahulga kokkutulekul Sultan Ahmed shahi troonileastumist. Wene konsul Wene sõjawäe ülem, ohwitserid ja Wene asunikud oliwad pidule kutsutud. Pidu ajal mängis Wene küttide bataljoni orkester. Oli pidusöök ja õhtul tulewärk. Joodi wastamisi terwist, Keisrile ja

Tänasel numbril on lisalehe-tükk nr. 45 juures.

Tänasel numbril on Narwa linnas [illegible] „[illegible]" [illegible]

Persia shahile. Orkester mängis Wene ja Persia hümnusid, mida rahwas püsti seistes pealt kuulas.

Pariisist. Wabariiklised ajalehed terwitawad Briandi ministeriumi. Opositsioonilehed ütlewad, et nemad ajalehega uue walitsuse tegewust ootawad. Kõik ajalehed, ka opositsiooni omad, awaldawad rahulolemist, et Pichon edasi wälimiste asjade ministriks jäi.

Melillast. Hispanlaste kaotused wiimases lahingus, Marokkos, on ametliste teadete järele järgmised: kaks ohwitseri surnud: polkownik kas waenlase poolt wangi wõetud, wõi surma saanud; 12 ohwitseri haawatud; langenud soldatite arw ei ole weel teada; haawatud on 260 soldatid.

Dowerest. Blerio lendas oma lendamisemasinaga 28 minutiga üle Pas de Calaisi merekitsuse. Tema tõusis Prantsuse kaldalt kell 4,30 min. ülesse ja jõudis õnnelikult Inglise kaldale kell 4,53 min. Masinad ei saanud peaaegu mingit wiga. Prantsuse miinilaew, kelle peal õhusõitja abikaasa tema järele sõitis, jõudis kell 6,50 min. Dowerisse.

Pariisist. Jaures teatas oma ajalehes „Humanite", et tema on kindlatest hallikatest teada saanud, et Wene rahwa ühisusest mitu isikut Pariisi tulnud, kelle eesmärk on Burtsewi ära tappa. Jaures on wälimiste asjade ministrile ettepannud Burtsewi kaitsemiseks abinõusid tarwitusele wõtta.

Londonist. Siin oli suurepäraline meeleawaldus walitsuse poolt ettepandud rahaasjanduse seaduse kasuks. Rongikäik, millest 90 inimest osa wõtsiwad, läks läbi linna Hydeparki, kus poliitilisi kõnesi peeti. Meeleawaldajate otsuses soowiti, et ühiselu reformid rutem läbi wiidaks ja pandi walitsejele ette mõjuwalt nende wastu töötada, kes rahaasjanduse seaduseplaani muuta tahawad.

Peterburist. Keiserlik jahtlaew „Standert" sõitis Tallinna alt läbi wäljamaale. Teda saadawad I. järgu ristleja „Admiral Makarow" ja ka miiniristlejad.

— **Telegrammi teatel sõidab end. Persia shah** 20. juulikuupäewa ümber Wenemaale. Ajutiselt jääb ta Feodosiasse elama, kus lähedal endise kindral-adjutandi Shar[illegible] mõis on.

— Wiimase päewa jooksul jäi Peterburis kolerasse 69 in., suri ära 29 in. ja sai terweks 60 in.

Permist. Dalmatowis oli tulekahju, 111 maja põlesiwad ära, ilma peawarjuta jäiwad 426 in.

Sewastopolist. Merewäesõjakohus arutas kahe madruse asja, kes 1905 a. soomuslaewa „Potemkini" peal tõusnud mässust osa wõtnud ja mõistis ühe 3 ja teise 4 aastaks wangiroodu.

Mariupolist. 1905 aastal olnud rüüstamise asjas mõisteti siin 61 kohtusse ilmunud kaebtusealusest 16 inimest 4 päewast kuni 1 kuuni arresti; teised mõisteti wabaks.

Wiinist. „Gol. Mosk." teatab et üks Wene politikaline päewa ajal siin Wiini linnas Asefit on näinud, keda ta juba Moskwas isiklikult tunnud.

Wastutaw toimetaja G. Bach. Wäljaandja J. Ossril.

Kuulutus.

Narwa linna walitsus annab selleläbi kõigile Narwa majaomanikkudele teada, et nende majad ärahinnatud ja selle järele kroonu-, maakonna- ja linnamaksud majade peale ärajaotatud on.

Wastuwäärimisi hinnamääramise ja maksujaotamise wastu wõib kuni 14. s. k. augustikuupäewani ette tuua.

Narwas, 14. juulil 1909. a.

Juulikuu algusest hakkas

„Meie Elu"

kolm korda nädalas ilmuma, teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

Nõuda poolest on „Meie Elu" nüüd suurem kui enne, kaastööliste on temal iga numbriga jutulisad ja igal laupäewal suur piltidega illustatud teaduslik ja kirjanduslik lisa.

Tellimisehind on:

Postiga saates: 6 kuu peale 1 r. 90 k., 3 kuu p. 1 r., 1 kuu p. 40 k.
Postita: 6 „ „ 1 „ 65 „ 3 „ „ 85 „ 1 „ „ 30 „

Üksiku numbri hind 3 kop.

Tellimisi wõetakse wastu „Meie Elu" talituses, Peetri platsi ääres, Mägi majas. Kirjalikkude tellimiste adress: въ рел. газ. „Meie Elu" Нарва.

„Meie Elu" toimetus ja talitus.

Kõige kasulikumalt wõib osta!

Soowitan oma austatud kaubatarwitajatele wõimalikult odawate hindadega kõiksugu ehituse tarbeasju, seinapappi, alnafaasi, tsementi, maalrwärwisid, wärnitsat, õli- ja piirituselakki. Suur wäljawalik igasugusid käsitööriistasid. Suur raua ja terase ladu, wankrimärad, wankrisid, abrahõõmad ja ninad, wedrukäked jne. Kõit, nööri, korgipuud. Wakstuh laudlinad, gummi- ja paarnistorud, koorma presentiisid. Raud- ja malmristisid, malmist pingi jalgu. Teras relsid.

Uudis! Filtrid weepuhastamiseks kolera ajal **Uudis!**

Püssid, rewolwrid, padrunid, püssirohtu ja haawlid.

Hinnakirjad ehituse [illegible] nõudmise peale maksuta.

A. J. Nõmtak.

Linna turu juures nr. 56. Telefon nr. 43.

K. Limbachi ja A. Tamme kiwiraiumise töökoda

Narwas, Gornaja (Горная) uul., soowitab oma töökojast marmorist, granitist ja raudkiwist monumentisi, ristisid ja hauakiwisid, marmorist risti- ja hauakiwisid, marmorist risti- ja haua-platesid, raiutud raudristi kiwisid, krundi frisikiwisid ja kõiki muid kiwitöösid.

Narwa linnaamet

annab üleüldiselt teada, et **linna weltferi J. A. Petrowi elukoht** 10-st s. juulil s. a. peale on hra Henderson'i majas nr. 5. Paawli uulitsas.

Wõru kreisis, Antsla kihelkonnas, Waskse-Antsla wallamajas

pakutakse 28. juulil

s. a. kell 10 hommikul kohaliku wolikogu ees järgmised

ehituse- ning paranduse- tööd wälja:

1) walla kahekslassise koolimaja ehitamine (maja tuleb kiwist, kahekordne), ja
2) wallamaja tubade wärwimine ja parandamine.

Palutakse töösoowijaid ilmuda.

Wallawanem: A. Künnapää. Kirjutaja: N. Lüüs.

Lugege kõik

„Kolm suurt muret"

hind 20 kop.

Saada Bloompuu raamatukauplusest, Juhkentalis.

Wõtan iga haigusega haigeid wastu: iseäranis sala-haigused, (süfilis) jne., naha (ezgema) haawadega, rheumatism, (elektri-arst.) närwi, sisse, sisemiste, silma haigeid jne. Wanas Petrowskis, 6 uul., Rudda m. nr. 43. Woonin kõrwal. Wastuwõtmine igapäew 1. 10—12 p. l., ja kell 8—9 õhtul. Pühap. kell 9—12 p. ja kell 5—6 õhtul.

Th. Trenholdt.

Teenijat tüdrukut,

kes ka köögis talitada oskab, on kohe tarwis. Järelküsida selle lehe talituses.

Noor tüdruk

wõib üksiknijaks kohta saada. Lähemaid teateid saab selle lehe tal.

Koxtlas

wõtab „Meie Elu" tellimisi wastu hra J. Oder.

Osawat agenti

kaufuliku äriajamise jaoks, mis head kõrwalisist sissetulekut annab, on kohe tarwis. Lähemat teatust saab selle lehe talit.

Wiisakad poisikesed

wõiwad head kõrwalteenistust leida ajalehe müümise läbi. Üles anda „Meie Elu" talituses, Peetri platsil, Mägi majas.

Korralikku korterit

üks ehk kaks tuba köögiga, tulugil Peetri alewis, soowitakse kohe üürida. Üles anda selle lehe tal.

Adwokat Palm

wõtab kohtuasjus igapäew 9—10 hom. ja 6—7 õhtul Westerwalli uul. Nowitski majas wastu.

Strugi-Belaja

jaama juures, Luuga kreisis, wõtawad „Meie Elu" tellimisi ja kuulutusi wastu kooliõpetaja hra Pääsenäk ja hra J. Derer.

Kohtuasjade ajamist

wõtan oma peale ja kirjutan palwekirju igasse ametikohta ja kohtusse. [illegible] Annan nõu [illegible] Wastuwõtmine igapäew kella 10—12 hom. ja kella 6—7 õ. [illegible] Peetri platsil [illegible] korteris nr. 3.

Korsi jaamas

wõtab „Meie Elu" peale tellimisi wastu hra W. Weltbach.

„Meie Elu" tellimisi

wõtab Laagnas ja selle ümbruses wastu koolmeister hra J. Meiel.

Tunniandmine.

Olen J. Ossrili majast Tallinna maanteelt Peetri platsi äärde Zerni majasse korter nr. 8. (teise korra peal, Zerni kontori peale) ümber kolinud ja annan 13. juulist algades tundisid nii kui ennegi. — Kõnetund kella 9—11 hom.

A. Tõnurist.

A. Juthal'i raamatukauplus

Juhkentalis wõtab „Meie Elu" tellimisi ja kuulutusi wastu ning müüb üksikuid numbrid.

Kreenholmi wabrikus wõtab

„Meie Elu"

tellimisi wastu neiu **A. Eero.**

„Meie Elu"

üksikuid numbrid müüb **A. Raba raamatukaupl.** Peetri platsil, Prometi majas.

„Meie Elu" talitus

on awatud: äripäewadel kella 8 hom. — kella 8 õht., pühapäewadel kella 10 hom. — kella 5. õht. Pühade [illegible] päewadel on kontor kella 5 hom. lahti.

„Meie Elu" talitus.

Laewasõit

Narwa ja Jõesuu wahel.

Narwast Jõesuusse

kell 4,45	minutit hommikul.
„ 7,30	„ „
„ 9,—	„ „
„ 11,—	„ päewal.
„ 12,30	„ „
„ 3,15	„ „
„ 5,30	„ õhtul.
„ 7,—	„ „
„ 7,55	„ „
„ 6,45	„ „
„ 8,50	„ „
„ 10,30	„ „

Jõesuust Narwa

kell 6,20	minutit hommikul.
„ 6,40	„ „
„ 9,—	„ „
„ 10,45	„ päewal.
„ 1,50	„ „
„ 4,15	„ õhtul.
„ 5,30	„ „
„ 7,—	„ „
„ 7,55	„ „
„ 6,45	„ „
„ 9,20	„ „
„ 12,30	„ öösel.

Raudtee-sõidud.

Sõidab ära:		Jõuab kohale.	
Narwast Peterburisse:			
kell 2,06 min.	öösel.	kell 7,15 min.	hom.
„ 2,59 „	„	„ 8,— „	„
„ 5,31 „	hom.	„ 10,5 „	„
„ 7,50 „	„	„ 11,30 „	„
„ 9,22 „	„	„ 1,35 „	päewal.
„ 12,40 „	päew.	„ 5,55 „	p. l.
„ 4,— „	p. l.	„ 9,20 „	õhtu.
„ 8,23 „	õhtu.	„ 1,— „	öösel.
Narwast Jõhwi:			
kell 4,54 min.	p. l.	kell 5,55 min.	p. l.
„ 7,33 „	õht.	„ 8,25 „	õht.
„ 10,10 „		„ 11,05 „	„
Narwast Rakweresse:			
kell 8,29 min.	õht.	kell 11,12 min.	õht.
Narwast Tallinna:			
kell 1,10 min.	öösel	kell 7,50 min.	hom.
„ 4,30		„ 10,— „	
„ 2,19 „	p. l.	„ 8,55 „	õht.
Narwast Riiga:			
kell 1,58 min.	öösel	kell 6,07 min.	õht.
Peterburist Narwa:			
kell 8,45 min.	hom.	kell 2,02 min.	p. l.
„ 11,40		„ 4,41 „	„
„ 3,45 „	p. l.	„ 7,26 „	õht.
„ 4,15		„ 8,21 „	
„ 5,35 „	õhtul	„ 10,02 „	
„ 8,—		„ 1,— „	öösel
„ 11,55		„ 1,13 „	
		„ 4,33 „	
Jõhwist Narwa:			
kell 6,50 min.	hom.	kell 7,40 min.	hom.
„ 11,30 „	„	„ 12,27 „	lõun.
„ 7,15 „	õht.	„ 8,13 „	õht.
Rakwerest Narwa:			
kell 6,20 min.	hom.	kell 9,12 min.	hom.
Tallinnast Narwa:			
kell 9,10 min.	hom.	kell 3,43 min.	p. l.
„ 7,10		„ 2,44 „	öösel
„ 11,20		„ 5,58 „	hom.
Riiast Narwa:			
kell 10,— min.	p. l.	kell 1,36 min.	öösel.

Trükitud G. Pihlaka (endine R. Põder) trükikojas Narwas.